

శ్రీమద్భగవద్గీత ప్రస్తావన త్రయములూ రెండవది. ఈ ప్రస్తావనము సిద్ధిభావనన
ప్రస్తావనముగా ప్రసిద్ధి గాంచినది. ప్రస్తావన త్రయమునకు శ్రీశంకరభగవత్పాదులు
రచించిన భాష్యములు పేదములయొక్క పరమ తాత్పర్యమును వాస్తవముగా
దర్శింపగోరు జ్ఞానువులకు మార్గ దర్శకములు మరియు శేదముల పరమతాత్మ
ర్యము ఆద్యయ పరబ్రహ్మము అనియ అదియను ఆత్మాభిన్నమనియును
దర్శింపచేయు కరదోషకలు అగుట నిర్వివాదము. అయితే శ్రీశంకరల
శ్రీమద్భగవద్గీతా భాష్యము ఉపనిషత్ భాష్యముకంటెను, సూత్ర భాష్యముకంటె
ను పరిమాణములలో చిన్నది అయిననూ అర్థ గాంభీర్యము కలకై రితో కూడినది.
శంకరులే ఉపోద్ఘాత భాష్యంలో గీతకు తాము సంక్షిప్త వివరణము వ్రాయుచున్నట్లు
చెప్పినారు. ఆకారణంగానే ఈ భాష్యంలోని ప్రతి పదములతోగా ఉద్ధగా చేయబడిన
విచారణకు గాని అంతుపట్టినంత గంభీరమైన అర్థమును తనలో యిముడ్చుకొని
యుండును. కావుననే మహాత్మా తెందర్ శంసకృత భాషలో ఈ భాష్యముపై వ్యాఖ్యా
నములను రచించిరి. స్వామి గంభీరనందగారు, డా. A. G. మారియర్ గారు మున్నగు
వారు ఆంగ్లాను వాదములను రచించిరి. హిందీలో వ్రాయబడి గీతాప్రెస్ వారిచే
ప్రచురింపబడిన అనువాదము కూడా కలదు. తెలుగులో ఇంతకు పూర్వము 3 అనువాదము
లున్నవి. వీటిలో 46 ఘటల సుదీర్ఘమైన ప్రస్తావనతో, గీతాశ్లోకములకు ప్రతిపదార్థమును
శంకరభాష్యములమును మరియు ఆ భాష్యమునకు 'బాలానందిని' అను ఆంధ్రవ్యాఖ్యానము
ను జతచేసి శ్రీపుల్లెల శ్రీరామ చంద్రుగారు 2001 వ సం.లో ఆర్థ విజ్ఞాన ట్రస్టు ద్వారా
తమ శ్రీభగవద్గీతా శాంకర భాష్యం గ్ర వ్యాఖ్యానమును ప్రకటింపచేసినారు. అంతకు
ముందు 1999 వ సం.లో అప్పటికే వయోవృద్ధులు, శ్రీపుష్పగిరి మహాసంస్థానపు ఆస్థాన
పండితులు అయిన శ్రీహరి సాంబశివ శాస్త్రిగారు 22 ఘటల ఉపోద్ఘాతముతో, ఆవసర
మనిదించిన సందర్భములలో వివరణలు ఇస్తూ 'తాత్పర్య ప్రకాశిక' అనే పేరంతో
శ్రీభగవద్గీతా శాంకర భాష్యమునకు విపులమైన వ్యాఖ్యానమును రచించినారు. ఈ గ్రంథం
మూడు సంపుటములలో మూడు పటములుగా 'సాధన గ్రంథ మండలి, తెనాలి' వారిచే
ప్రచురింపబడినది. శ్రీహరి సాంబశివ శాస్త్రిగారు తమ గ్రంథమందు 'నామాట' అనే శీర్షిక
క్రింద శ్రీభగవద్గీతా శాంకర భాష్యమునకు అంతకు పూర్వమే యథాతథముగా ఒక అనువాదం
ఉన్నదని, కాని అది అత్యంత ప్రోథము అగుటచేత, సులభ గ్రహ్యము కానందున సులభ
గ్రహ్యకై లో అనువాదము వ్రాయవలసినదిగా సాధన గ్రంథ మండలి సంస్థాపకులైన శ్రీబులుసు
సూర్య ప్రకాశ శాస్త్రిగారు కోరినందున తాము అనువాదము చేయ ఘనితమని వ్రాసినారు.
ఈ విధముగా బహు భాషలలో శ్రీభగవద్గీతా శాంకర భాష్యమునకు మహాత్మా లచేత, గొప్ప
విద్వాంసులచేత అనువాదములు రచించబడినవి. అయితే సంస్కృత వ్యాఖ్యానములు భాష్య
సంకలకు అర్థమును వివరించుచూ, ఆయా పండితులచేత సందర్భమును బట్టియే
అయినను శాంకర సిద్ధాంతమునకు వ్యతిరేకముగా నున్న సిద్ధాంతములను బిండించుట అర్హ
మన్నట్లు సాగినవి. ముఖ్యముగా అభినవ శంకరులుగా ప్రసిద్ధి పొందిన శ్రీ యెల్లింకొండ
రామ రాయకవిగారి భాష్యార్థ ప్రకాశికా వ్యాఖ్యానము శంకరుల మౌదయమునకు
అర్థముపట్టినట్లున్నను ప్రధానముగా ఇది రామానుజీయ సిద్ధాంత భావనములక్ష్యము
గా నడుచినది. ఇక ఆంధ్రములోను, హిందీలోను, తెలుగులోను వ్రాయబడిన అను
వాదములలో ఆయా విద్వాంసులు తమకు ఆవశ్యకమనిపించిన సందర్భములన్నింటియూ
సంస్కృత వ్యాఖ్యాన కర్తల అభిప్రాయములను వివరించుచూ, ఆయా పదముల అర్థములను
సమన్వయం చేసి చూపుచూ నడుచినవని చెప్పుటలో సంశయమంత మాత్రము నులేదు. కాని
ఇవన్నియు అర్హత సిద్ధాంతమును అర్థము చేసుకొనుటకు ఉపకరించినను, ఒక నిజమైన

తే ప్రస్తుతం జిజ్ఞాస కల్గి, పేరే సిద్ధాంతముల విషయం అంతగా తెలియకున్నను అద్వైత సిద్ధాంత మందు అమిత శ్రద్ధ గల సాధకునికి "అద్వైత తత్త్వమును నేను నా అసంభవములోనికి తెచ్చుకొన వచ్చును" అనే ధైర్యము, ప్రేరణ కలిగి విధముగా వెనుతెట్టి "ఇదిగో యిదియే శ్రీశంకరుల మృదయము. ఆ బార్హస్పతి మి వారు చెప్పిన ఈ విషయములను నోవు ఈ విధముగా అవగతం చేసుకొని నిరంతరం నిత్యసంభవంలో ఈవిధంగా విచారణ చేసుకొనుచూ సరియూచు కొనినట్లయితే ఇప్పుడే ఇక్కడ నోవు జీవన్ముక్తుడవే" అని తెలిపి అనువాదము చాల అవసరము. సరిగా ఈ తెలుఠాంలో సాధకుల మనోభావాలను గమనించి నారా యన్నట్లు శ్రీ తత్త్వవిదానంద సరస్వతి స్వామి వారు శ్రుతగవద్దీతాశాంకర భాష్యమునకు 'తత్త్వప్రకాశిక' అనే పేరుతో వివరణ పూర్వకమైన ఆంధ్రానువాదమును సంతరించి సాధకులకు అందించినారు.

ఈ అనువాద గ్రంథము యొక్క నిర్మాణము స్వామిజీ వారి గణితశాస్త్ర ప్రతిభాశ్రమను అనువాద సరళి వారి విజ్ఞాన శాస్త్ర పేర్ల తత్త్వమును తెలుగుచేయుచున్నది. ఈ పుస్తక పరిమాణము తక్కువ పుటలలో ఎక్కువ విషయమును యముద్భుటకు తగినది. కాబట్టి పొర, కుడుం చేతిలో ఈ గ్రంథమును చూచుకొని చదువుకొనుటకు వీలగును. జీనిల్లో భగవద్గీతా శ్లోకము, దాని క్రింద తాతేర్పము ఆదిగువన పేజీ మధ్య మార్జినులయిచ్చి దానికి విడుదలపైపున భాష్యము, కుడిపైపున తెలుగు అనువాదము ఈ యిరువది. అక్షర పరిమాణము తగినంత ఉండి స్ఫుటముగా చదవుటకు వీలగుచున్నది. మార్జిను కూడా అర్థవంతముగా అనగా భాష్యము తక్కువ, తెలుగు వివరణ ఎక్కువ ఉన్న చోట్లలో భాష్యమునకు తక్కువపెడల్పు, అనువాదమునకు ఎక్కువపెడల్పు వచ్చునట్లు, అదేవిధంగా భాష్యము ఎక్కువ, అనువాద భాగము తక్కువ ఉన్న చోట్లలో భాష్యమునకు ఎక్కువ పెడల్పు, అనువాద భాగమునకు తక్కువపెడల్పు కేటాయించినారు.

మరొక ముఖ్యమైన అంశం ఏమంటే శాంకర భాష్యమునకు ఒక న్యూసం మార్చి కాకుండా, దానిలో పూర్వపక్ష ము ఏది? సిద్ధాంత వాక్యమేది? దానిలో కూడ సంగ్రహ వాక్యమేది? వివరణ వాక్యం ఏది? ఒక శ్లోకం అయిన తెలువాత మరియొక శ్లోకము నకు అవతారిక ఏమిటి? అనేవి చాల స్పష్టంగా పైడు మార్జినులలో చూపినారు. ఒకే శ్లోకములో రెండు భిన్న అంశములు చర్చించబడినపుడు వాటికి గల సంగతిని చూపుచూ శంకరులు ఇచ్చిన అవతారికలను కూడా ప్రత్యేకముగా చూపినారు. ఈ విధంగా పూర్వపక్ష, సిద్ధాంతాదులను ప్రత్యేకంగా చూపుట స్వామిజీ వారి అనువాదమునకు మార్జిను చెల్లినది. అంతే కాకుండా "సంహితైక పదే నిత్యా నిత్యాధాతుపసర్గ యోః | నిత్యసమాసే వాక్యేతు సావివక్ష మపేక్షతే" అను కారక లో చెప్పిన రీతిని భాష్యమును చదువునపుడు ఎక్కడికి ఆపావి? ఏది ఎలా విడుదల చేడవా? అనేది పరి, తెలుగు తెలిసే విధముగా అవసరమైన చోట విసంధి చేసి భాష్య పంక్తులను పొందుపరచినారు. జీనినల్లో ఈ భాష్యమును చదివినపుడు గురువుగారి వద్ద కూర్చుని ఆయన చెప్పిన భాష్య పంక్తులను చదువుచున్న అనుభూతి పొర, కునికి కలుగు తుంది.

ఇక అనువాద సరళి ని చూస్తే కేవలం పదానికి అర్థం చెబుటంతో భాష్యగతభావము పొర, కునికి అందు చేయుట ప్రధానముగా స్వామిజీ భావించినట్లు తెలుస్తుంది. ఉదాహరణకు 2-6-16 శ్లోక భాష్యంలో "తస్మాత్ దేహదేః ధ్వంద్వస్వర సహజస్వరసతః న విద్యతే భావః ఇతి, తథా సతః చ ఆత్మనః ఆభావః ఆవిద్యమాన తా న విద్యతే సభ్యత్ర అవ్యభాచారాత్" ఇతి అవోచామః అని ఉన్నది. జీనికి భాషా పరంగా అర్థం ప్రాయోగంలో "అసత్త్వైవ దేహములకు కారణ సహితమయిన ధ్వంద్వమునకు భావము (అస్తిత్వము) లేదు. అట్లే సతకారణ ఆత్మకు లేకపోవుట లేదు. ఎందుకంటే ఎక్కడా దీనికి వ్యభిచారం లేదు కాన అని చెప్పి ఉన్నది" అని చెప్పవచ్చు. కానీ స్వామిజీ కేవలం పదాల అర్థం తెలియుట కాదు తత్త్వజ్ఞగతభావము పొర, కులకు అందాలి అనే ఉద్దేశ్యంతో ఆ భాష్య పంక్తులను ఈ క్రింది విధంగా అనువదించినారు.

కౌత్స దేహము మనసున ముద్రనవి, సుఖదుఃఖాది ద్వంద్వములు ఆసత్లు. వాక్య
స్వతంత్రమైన సత్త లేదు. అదేవిధముగా సత్ ఆగు ఆత్మకు లేకుండుటలేదు. ఎందు
కనగా సత్ సర్వదేశకాల పదార్థములలో దేనియందైననూ వ్యభిచరించదు. ఈ వివరణ
వల్ల సాధకునికి స్వతంత్ర సత్త లేనివి అసత్లు అనియు, 'సత్' అనేది దేశకాల
పదార్థములలో ఏ మాత్రుచేందకుండా తనంత తానుగా స్థిరముగా ఉండి యని
అవగతం అవుతుంది. దీనిని తెలుసుకొన్న సాధకుడు 'అసత్' లను సులభంగా స్మరణ
గలుగుతాడు.

సావమి: జీ ఆనం వాదంలో శార్వత్రికంగా గోచరించే మరొక ప్రత్యేకత విమంలే
'ఆదికజ్ఞానములయ్యే పదముల వివరణ. వీటైనా ఒక పదము 'ఆదికజ్ఞాన'లో
ఉంటుంటే ఆ పదంతో మొదలుపెట్టి ఆది వర్గమునకు చెందిన మరికొన్ని పదాలు
ఉంటాయి. ఉదాహరణకు 'శీతోష్ణదయః' అని ఉత్పత్తి సావమి: 'చల్లదనము, వేడి,
సుఖముదుఃఖములు' అని ప్రాసనాడు. 'యత్రాస్పృశ్య' ఇత్యది గాగల 2-6-14 వక్రకం
లో భగవానుని చీతనే 'శీతోష్ణ సుఖదుఃఖములు' ఒకే వర్గమునకు చెందినవని సూచిం
పబడినది. (శీతోష్ణములు ఒక ద్వంద్వం, సుఖదుఃఖములు ఒక ద్వంద్వం, ఈ ద్వంద్వ
ములు వచ్చిపోయే స్వభావము కల్గి ఉండుట అనే సమాన ధర్మము కలవి కానీ ఒకే
వర్గమునకు చెందినవి). దానిని బట్టి మేళనకరులు తాన 'శీతోష్ణాదిన' అని చెప్పి
నారు. కానీ సావమి: జీ మాత్రము 'శీతోష్ణదయః' అని వచ్చినపుడల్లా 'చల్లదనము,
వేడి, సుఖము, దుఃఖము మొదలైనవి' అని ప్రాసనాడు. దీనివల్ల సాధకులకు
స్థూలంగా బాహ్యప్రకృతిలో కనపడే శీతోష్ణములను సహించినట్లే సుఖదుఃఖ
ములను కూడా సహించ వలెను. శీతోష్ణములెల్లా వచ్చిపోయే వగుటవల్ల అనిత్య
ములో సుఖదుఃఖములు కూడా అదేవిధముగా అనిత్యములే అనే అంశము
సౌఖ్యంగా తెలుస్తుంది. అంతేకాదు ఒకే పదము 'ఆదికజ్ఞాన'మైనది వేరువేరు
సందర్భములలో కంకరులు చేస్తే ఆ సందర్భాన్ని బట్టి ఆ వర్గమును గుర్తించేలా
దానికి చెందిన మరొక పదం వేసి అనువాదం చేసినారు. 2-6-10 వక్రకం తర్వాత
11 వక్రకానికి ముందు గల సంబంధ భాష్యంలో (ఈ గ్రంథంలోని 12 వపుటలో)
'శోకమోహాది బోధావిష్ట చేతనాం స్వభావతః వివ స్వధర్మ పరిత్యాగః
ప్రతిషిద్ధ సేవాచస్మాత్' అన్న భాష్యపంక్తిలను అనువాదం చేయనపుడు
'శోకము మోహము క్రోధము మొదలగు వానిచీత' అని 'ఆదికజ్ఞాన'చే 'క్రోధ' పదం
కూడా ఈ వర్గమునకు చెందినది. అని తెలుపుడు చేసినారు. ఎందుకంటే స్వధర్మ
త్యాగము, ప్రతిషిద్ధ సేవ లకు ఘనంకానీలా చేసే మరొక బోధం 'క్రోధవయ'
కనుక అట్లు చెప్పినారు. ఈ పుస్తకం యొక్క 41 వ పుటలో 'జ్ఞానం సాక్షాత్
శోకమోహాది సంసార హేతు బోధ నిపుత్తి కారణం' అన్న భాష్యపంక్తిని
అనువాదం చేయనపుడు సంసారమునకు హేతుపైన మరొక బోధము భయస్స
తాబట్టి 'శోకము మోహము భయము మొదలైన సంసారమునకు హేతుపైన
అజ్ఞానము అనే బోధమును పోగొట్టుటయందు జ్ఞానము సాక్షాత్తు గాకారణం
అగుచున్నది' అని ప్రాసనాడు. అట్టి 13-6-10 వక్రక భాష్యంలో 'వివక్షిషు హి
దేశిషు చిత్తం త్రసిదతి యతః తతః ఆత్మాది భావనా వివక్తి ఉపజాయతే' అన్న
పంక్తిలోని 'ఆత్మాది భావనా' అను దానికి పుల్లెల వారి అనువాదంలో 'ఆత్మాదిచింతన
అని మాత్రము, సాంబంధికశాస్త్రగారి అనువాదంలో మనసున ప్రసన్నమై భగవద్భజనము
నకు యోగ్యత కల్గియుండును అనే భావము సుతెవియ చేసే వాక్యమం ఉండగా సావమి: జీ
ఆత్మాది భావనా ఉపజాయతే అనగా 'ఆత్మ, పరమాత్మ, శాస్త్రమొదలగు వాటి భావన

ఉత్తమ మగును' అని ప్రాసనారు. ఇట్లే సాధనముగా వివిక్త దేశ సివిల్స్ మును
చెప్పు సందర్భములో విచారణా విషయములుగా తీసుకొనవలసిన ఉత్తమ పరమాత్మ
లను, విచారణకు సహకారి యగు శాస్త్రమును శీతాది పదముచే చెప్పుట
ఎంతయు సముచితము. ఉదాహరణార్థముగా "అరణ్య నదీపురిన దేవగుహాదిః
వివిక్త దేశః" అనునపుడు "అరణ్యము, నదీతీరము, దేవాలయము, పర్వతగుహ
మొదలైన జనసంఘాతము లేని స్థానము అని ప్రాసనారు. మరల 18-6-52 వక్లక
భాష్యములో "వివిక్త సేవీ అరణ్య నదీపురిన గిరిగుహాదీన వివిక్తాన దేశాన సివితుం
శీలం ఉస్య ఇతి" అనే పంక్తిని అనువదించుచు అడవి, ఏరుదెయ్యి ఇసుక తన్నలు,
బొండుగుహ, భానమందిరము మొదలైన జనసమృద్ధము లేని పవిత్ర స్థానములను
సేవించే స్వభావం కలవాడు అని ప్రాసనారు. మొదటి సమస్త పదములలో లేని పర్వతగుహ
రెండవ సమస్త పదములలో లేని శ్రవణానమందిరములను శియాపదములలోని
ఉదాహరణము చేత తమ అనువాదంలో నూచించి కంకరల దృష్టిలోనున్న శియా
పదముల ఏక వర్గి యతను చూపట్టినారు. అట్లే 2-6-10 వక్లకానికి తరువాత 11 వక్లక
ముందు ఇచ్చిన సంబంధ భాష్యములోని "హింసాది యుక్త తావత్ వైదికం కర్మ అధర్మాదు
అనే పంక్తిని అనువదించుచు ఉపసందర్భమునకు తగినయట్లు "హింస, యజ్ఞ కిష్టము
హింసమును భక్తియుట మొదలైన" అని ప్రాసనారు. ఇలా ఈ గ్రంథ మునందు విచ్చటె
చ్చట 'ఉదాహరణము' అనునందు గల సమస్త పదము భాష్యములో ఉన్ననూ దానిని తెలుగు
లోనికి అనువదించునపుడు తద్వర్గమునకు చెందిన మరొక్క పదమును చేర్చి అను
వాదము చేయుట వలన తద్గత భావము పొడకులకు సులభముగా బోధ పడు
నటుల చేసినారు.

సాంప్రదించి వారి 'తత్త్వ ప్రకాశిక' కు కల మరొక ప్రత్యేకత విమంచి పరమాత్మకు
చెందిన మరియు శ్రోత (జ్ఞానానుభవము) యగు ఉత్తమనికి చెందిన వినాశము
భాష్యములో వచ్చినా దానిని కేవలం రూఢ్యర్థములో కాక యాగికమైన వ్యత్యక్తిని
తెలుపుచు అనువదించినారు. సాంప్రదించి వస్తువూ సాధకుల అధ్యాత్మికాధ్యయనం
చేయునపుడు పురాణాదుష్టినీ కాక దార్మిక దృష్టిని కలిగి ఉండవలసినదెప్పుడూ
ఉంటారు. పదములకు గల రూఢ్యర్థమును చెప్పి వ్యత్యక్తి పురాణాదుష్టినీ అనుసరిం
చి, యోగార్థమును చెప్పి వ్యత్యక్తి దార్మిక దృష్టిని అనుసరించి ఉండును కాబట్టి
యోగార్థము తెలుసుకొంటే కవిగే ప్రయోజనము కేవల రూఢ్యర్థములే కాక ఉండును.
1-6-25 వక్లలోని 'మధుసూదన' శబ్దమునకు మధుత్తేట భుంజే రాక్షసులను సంహరించి
నవాడు అని వ్యత్యక్తిని చెప్పి, మధుత్తేట భుంజే రాగద్వీపములకు ప్రత్యేకం అని ప్రాసనారు.
దీనివలన పరమాత్మ వివర్ణ ఇద్దరు రాక్షసులను చంపిన వాడు అని మాత్రమే కాక జయం
శక్తియుగాది మనలోని రాగద్వీపములను నశింపచేయు వాడు అని అర్థము చేసుకొనుటకు
వీలగును. అట్లే 22 వక్లలో 'ఉత్పత' పదమునకు 'స్వరూపం నుండి యుత్తి లేని వాడుని,
'జనార్దన' శబ్దమునకు 'యష్ట జనులనుం క్షింతు వాడుని, 15 వక్లలోని హృషికేశ శబ్దమునకు
'ఇంద్రియాది పతియగు పరమాత్మ' అని ప్రాసనారు. ఒకే పదము రెండునాల్గు లేదా 3 నాల్గు
వచ్చినా ఒకే సారి యోగార్థము చెప్పి వ్యత్యక్తిగా! యని ఊరుకొనక ప్రతిసారి యోగార్థమును
ప్రాసన పొడకులను హెచ్చరించి నారు. 'అనూభవ ప్రధానమైన శాస్త్రముల వివరణానుండు
'పునరుక్తి దోషము కాదు' అనే న్యాయమును అనుసరించి ఇట్లు ప్రాసనారు. ఉదాహరణకు భాష్యములో
'వాసుదేవ' శబ్దము అనేక స్థాల్ల వచ్చినది. దీనిని అనువదించిన ప్రతిమారు సర్వజగత్తునకు
అధిష్ఠానమైన (సత్తయైన) ధైతన్య స్వరూపము (స్ఫూర్తినిచ్చే స్వరూపము) అని తప్పక హెచ్చరి
ప్రాసనారు. దీనివలన వాసుదేవుడుగా వసుదేవుని కుమారుడు అనే పురాణాధికారం
వచ్చినరూఢ్యర్థమే కాక ఈ సర్వజగత్తునకు సత్తాస్థానము ఇచ్చే పరబ్రహ్మ స్వరూపము సుమా!

యని సాధకంత్వేన పాఠకులకు జ్ఞాపకం చేయబడును యందు హారణ త్రవంత్రే
గీతా శాస్త్రాధ్యయనము చేయగలందులకు వీలగును. ఈ విధముగా యోగకమైన
ఆర్థమును తెలుపుట స్వామిజీ వారి ఆనువాదమునకు మాత్రమే చెల్లినది.

ఇక నిష్పాడు అంశముల వారీగా "తత్త్వప్రకాశిక" లోని కొన్ని విషయములను పరిశీలిం
తము.

(1) 1వ పుట మొదటిపేరా (ఆనువాదభాగము) :- 'ఆవృత్త' శబ్ద నిర్వచనము. "నామరూప
మలగా వ్యాకరణం చెందని మాయాశక్తియే ఆవృత్తము (ఇంద్రియగోచరమైనది)
అదియే జగత్తునకు ఉపాదానము" అని చెప్పి నారాయణుడు (పరమాత్మ) దానికంటే
విలక్షణుడు. అని త్రొసినారు స్వామిజీ. అంతియతాక 2వ పుటలోని భాష్యంలోని
నిత్య శుద్ధ బుద్ధ ముక్త స్వభావః ఆనువాదమునకు ఆనువాదము ప్రస్తుత "ఆయన
స్వరూపముచే నిత్యుడు (కాలాతీతుడు, వికారములు లేనివాడు), శుద్ధుడు (జగత్తుతో
సంగములేనివాడు, బుద్ధుడు (జడ సంబంధములేని చేతనుడు) అని చెప్పినారు. సాంబ
శివ శాస్త్రి గారేలనా ఈ సమాసమును వివరించలేదు నిత్య శుద్ధ బుద్ధ ముక్త స్వభావుడనిమే
త్రొసినారు. పుల్లెల వారు 'శుద్ధః' అనగా మాలిన్యము లేని వాడనియు, 'బుద్ధః' అనగా
జ్ఞానస్వరూపుడనియు త్రొసినారు. ఈ వివరణవల్ల సాధకులకు ఈ శబ్దముల సమగ్రమైన
ఆర్థము స్ఫురించదు. అంతేకాక 'పరమాత్మ' కూడ ఇత వ్యక్తియని అయితే శతదే మాలిన్య
ములు లేనివాడు! అనే భావం కలుగుతుంది. కానీ స్వామిజీ వారు త్రొసిన శుద్ధుడు
(జగత్తుతో సంగము లేని వాడు) అన్న వివరణవల్ల ఎట్టి సంశయము లేకుండా పరమాత్మ
మాయాసంగము లేని వాడు అని తెలుస్తుంది. ఎందుకంటే ఆవృత్తమునకు గురించి
చెప్పినపుడు మాయాశక్తియే జగత్తునకు ఉపాదానము (తొట్టి కుప్పిడి వంటిది) అని
చెప్పి యున్నారు. అంటే మాయాశక్తియే జగత్తుగా భాసిస్తోంది తప్ప వేరే జగత్తు అనేది
ప్రత్యేకంగా లేదని తెలుస్తుంది. అలాగే ఉన్నది లేనట్లు, లేనిది ఉన్నట్లు కనబడుట
మాయా ప్రభావమే అని కూడా అర్థం అవుతుంది. అంతేకాక స్వామిజీ వారి ఈ వివరణ
శుద్ధం అనగా మాయయా అస్పృష్టం. అనే 'శుద్ధ' శబ్ద నిర్వచనమును స్ఫురింపజేస్తోంది.
అట్లే నిత్య శబ్దమునకు స్వామిజీ వివరణ వల్ల కాలపరిధి లోక వస్త్ర వికారములు
(మూర్ఖులు) ఉంటాయని, పరమాత్మ విమూర్ఖులు లేని వాడునుట చేత 'సత్' స్వరూపం
గా పరమాత్మ యొక్క స్వరూపమును, 'బుద్ధ' శబ్దమునకు ఇచ్చిన వివరణవల్ల 'చిత్' గా
పరమాత్మ యొక్క స్వరూపమును వివరించినట్లు అవుతుంది. ఈ విధంగా మహాభాషరణ
శ్లోకము లోని ఆవృత్త తత్త్వమును తెలియచేసిన ఆచార్య శంకరుల మౌనమును
నిత్య శుద్ధ బుద్ధ అనే శబ్దముల వివరణ ద్వారానే చక్కగా అవిష్కరించి నాకు స్వామిజీ.

2) ఉపాధ్యాయ భాష్యంలోని ఉన్న 'భౌమస్వప్రహ్లాణః ప్రాహ్లాణ త్వస్స రక్షణార్థం'
(1వ పుటలో) అనే పంక్తిని భూలోకమందలి వేదమును, ప్రాహ్లాణ త్వము (వేదాధ్యయన
'పరంపర')ను రక్షించుటకై అని ఆనువాదం చేసినారు స్వామిజీ. ఈ సందర్భంలోనే
ఆనువాదకులు భౌమస్వప్రహ్లాణః అనే పదములను ప్రాహ్లాణ త్వస్స అనే పదమునకు
విశేషణంగా చేసి భూవిమోదును ప్రహ్లాణు అనగా ప్రాహ్లాణ త్వమునకు రక్షింపబడుటకై
అని ఆర్థమును త్రొసినారు. ఈ సందర్భంలో తాము ఆనందగిరి పండితుని అభిప్రాయంతో
ఏకీభవించినట్లు, అదియే సరియైనదని తాము భావించుచున్నట్లు, భాష్యార్థ ప్రకాశికా
కారులు 'భౌమస్వప్రహ్లాణః ప్రాహ్లాణ త్వస్స చ' అనే పాఠము నిష్పాదించినట్లు కాని అది
అంత సబబుకాదనియు వివరణ ఇచ్చినారు. అయితే భాష్యార్థ ప్రకాశికను, ఆనందగిరి
పండితుని వ్యాఖ్యానమును కూడా కులంకషముగా పరిశీలించిన స్వామిజీ తమ ఆను
వాదములో వేదమును, వేదాధ్యయన పరంపరను రక్షించుటకై త్రొసినారు. అంతేకాక
తరువాత వచ్చిన "ప్రాహ్లాణ త్వస్స హి రక్షణేన రక్షితః స్వాదవైదికోధర్మః తదధీనత్యాత్

వల్లాత్తమ భీదానామ. అనుపంత్రి నాను వాదం చేస్తూ నామోజీ "ఎందుకంటే, ప్రామాణికత్వము (వేదాధ్యయన పరంపర) ను రక్షిస్తే వేదవిహితమైన ధర్మము రక్షించబడును. వర్ణములు - ఆత్మము మల విభాగము వేద ధర్మమును ఆత్మయింటి ఉన్నది. అని ప్రాసనారు. ఇప్పుడు కూడా మిగిలి నశించు అనువాదములలో వర్ణములు, ఆత్మము మల విభాగము ప్రామాణికత్వముపై శిథిల పడి ఉన్నది అని ఉన్నది. దీనికంటే నామోజీ వారి అనువాదములోని సమంజస్య మేమనగా వల్లాత్తమ విభాగము ప్రామాణికత్వముపై ననే శిథిల పడి యింటి పక్కములో కేవలం దానిని రక్షిస్తే సరిపడుతుంది ఇక వేద ధర్మము మొక్క రక్షణను గురించి వేరే చెప్పవలసి ఉండదు. కానీ శంకరు లు చెప్పారు కనుక నామోజీ ప్రాసనల్లు వల్లాత్తమ విభాగము వేద ధర్మమును ఆత్మయింటి ఉన్నది. ఆ వేదవిహితమైన ధర్మము రక్షించబడు వలెనంటే ప్రామాణికత్వమును (వేదాధ్యయన పరంపరను) రక్షించటం అవశ్యకము. వేదాధ్యయన పరంపర రక్షించబడ వలెనంటే భూలోకమందలి వేదమును రక్షించటం అవశ్యకము. ఎన్నో వేదాధ్యయన పరంపరలు అధ్యయన అధ్యాపనములందు లేకుండా పోయినవని అనగా ఆ పేరకు వేదాధ్యయన పరంపర రక్షించబడుట అనే త్రుప్తి యొక్క పరిధి నుండి తప్పిపోయినవి అనిపెట్టలు ఆ వేదన వ్యక్తం చేస్తూ ఉండటం వింటూ ఉన్నాము. అంటే వేదము మొక్క, వేదాధ్యయన పరంపర మొక్క రక్షణ కొరత పరమాత్మ దేవతయందు వసు దివుని వలన. అంత ప్రతిలా విగ్రహము, మాయా మయమైన రూపము చే శ్రీకృష్ణుడై ప్రకటమై ఆయా రక్షణల కొరకు సంప్రదించు సూక్తిగా ఉన్న తరువాతకాలము గడువగా మానవుల అజ్ఞానము కారణముగా పెచ్చుపరిగిన భగవంతుని సత్య అవిమరలక్షణ ఉన్న చిరుకాను సున్న వని తెలియమున్నది. కాబట్టి ఈ భాష్యపంత్రిలకు నామోజీ వారి అనువాదమే యుక్తి యుక్తముగా నున్నదని చెప్పవచ్చు.

వి) ఇవపుట లోకల అర్థ నాయ చోకమాహ మహావధా నిమగ్నయ అన్న భాష్య భాగమునం అనువదింపుచూ "దుఃఖము, మోహము (అజ్ఞానము, ఆత్మవైకల్యము) అనే అర్థము ప్ర మందుమని గి యున్న వాడుని ప్రాసనారు. అనగా దుఃఖము అజ్ఞానం వల్లనే కల్గినది. ఆ దుఃఖ కారణంగా కలిగిన ఆత్మవైకల్యము వలన మానవుడు మోహం లోపడి పోతాడని తెలియచున్నది.

వి) ఇవపుట లోకల మొదటి భాష్యపంత్రి లోకల 'పరమార్థతత్త్వం' అనే వానికి పరమార్థమైన తత్త్వము (ఆకారముల ఆరోపము లేని సత్యవస్తువు) అని ప్రాసనారు. దీని వల్ల తత్త్వము అనగా అంతరతమమైన స్వరూపముని, దాని యందు నామరూపముల ప్రసక్తి ఉండదని తెలుస్తున్నది. 'అనారోపితాకారం తత్త్వం' అనే నిర్వచనమును స్ఫురింప చేసే ఈ అనువాదము సాధకులకు చక్కగా ఉపకరిస్తుంది. ఈ పదమునకు భాష్యరూప్రకారకాదులచే 'పరమార్థతత్త్వం' అని అర్థము వాదములలో *Ultimate Truth, Supreme Reality* అనియు అర్థములు ఈ యుబడినవి కానీ తెలుగు అనువాదములలో ఈ మాటను ఎత్తుకొన్నట్లు కనిపించదు.

వి) 12వ పుటలో 'తమోః చ సర్వకర్మ సన్నిహితభూతాతే ఆత్మజ్ఞానాత్ న ఆశ్చ తీనివృత్తిః' అనే పంక్తిని అనువదింపుచూ 'సర్వకర్మ సన్నిహిత (కర్మ త్యక్తాగ) భూతమయిన ఆత్మజ్ఞానం తప్ప మరియెంత ఆశయం లేదు' అని ప్రాసనారు. ఎక్కడ 'సర్వకర్మ సన్నిహిత' పదము వచ్చినా అది కేవలము ఆత్మమ స్వీకారమున, కర్మను స్థూలముగా విడిచిపెట్టుటనో తెలియచేయుట లేదని 'ఆత్మ ఆకర్మ అనే జ్ఞానమునందు నిలిచి యుండుటయే' సర్వకర్మ సన్నిహిత పదమునకు సరియగు అర్థము (129 P 5-6 శిరంభం లోని భాష్యం లో) అని కంట్లో గా తెలిపినారు నామోజీ దీనివల్ల సాధక పాఠకులకు సరియైన అర్థమును తెలియచేయుట అంత లో గల నామోజీ వారి శ్రద్ధ తెలియచున్నది. ఈ విధమైన అనువాదం వలన సాధకులకు కేవల ఆత్మమ స్వీకారమునందో, కర్మలను స్థూలంగా విడిచిపెట్టుట యందో కాకుండా కర్మ త్యక్తాగము వైపునకు ఋద్ధి ప్రసరించును. తద్విచారణ వలనను, దానిని అభ్యసించుట వలననూ వారి నిత్యజీవితము లో కూడా మానసిక అందోళనములు తగ్గి పోవలెనంటే ప్రశాంతముగా కర్మ వ్యతకృతు నిర్వహించి, ఫలాభి సంది తేని విధముగా జీవించుట అలవడగలదు.

(6) 21 వ పుటలో 2-6-16 వ శ్లోక భాష్యంలో "గర్వత్ర ద్వైశ్చాద్ధి నావ్యః ఉపాధ్యతే సమానాధికరణే. న నీలోత్పలవత్. సన్ ఘటః, సన్ పటః, సన్ హస్త ఇతి వివం సర్వత్ర" అను సందర్భములో "అన్ని వ్యవహారములయందు ఉండకొరండు ఋణులు అనుభవానికి వస్తున్నాయి. ఈ ఋణులారండింటికీ అధికరణము (అధిష్టానము) సమానము. (రెండు ఋణులు వికవస్తు నిష్ఠములు) ఇది నల్లని కలువ వంటి గుణగుణి బిషయమైన సామానాధికరణ్యం కాదు. ఉన్న ఘటము, ఉన్న వస్త్రము, ఉన్న ఏనుగు ఈ విధంగా ఉంటాయి. (రెండు ఋణులు ఉన్నాయి). (ఈ ఋణులన్నింటి యందు అనువృత్త ముద్వే సత్త యందు వ్యావృత్త ముద్వే ఘటాదులు కచ్చితములు అనే సామానాధికరణ్యము) అని ప్రోసనారు. స్వామిజీ! ఈ సందర్భంలో భాష్యాల్లో ప్రకృతికా కారులు 'సామానాధికరణ్యేన' నీలోత్పలవత్ అనే పాఠము సాధువని, తనద్దగిరి 'ఐండితులు' సమానాధికరణ్యే ననీలోత్పలవత్ అనే పాఠమును స్వీకరించుటకు కారణం కన్పడదని, చాలావివరముగా 'సామానాధికరణ్యేన' నీలోత్పలవత్ అనే పాఠము యొక్క సాధుత్వమును తెలిపి యున్నారు. కాని 'సన్ ఘటః' మొదలగు వాటిలోని సామానాధికరణ్యము 'నీలోత్పలం' లోని 'సామానాధికరణ్యం' వంటిది అంటే సాధకులు సంశయ గ్రస్తులై పొరబాటు పడే అవకాశం ఉన్నది. నిలయన నీలాది గుణావాచకములకొన్ని వస్తువులకు మాత్రమే పరిమితమైనవి. ఉత్పలము లకు ఉన్న గీలవర్ణము మల్లెలకు ఉండదు, ఇంతియైనాక ఒకే పదార్థములోనే తమ వాటి అవస్థల మారితే ఈ గుణములు మారును. ఉదాహరణకు గంగరావి ఘట వికసించినపుడు గుల్లెలుగా మారి ఉంటుంది. అదే ఘట వాడి పోగానే ఎర్రగా మారును. కొన్ని వస్తువులకు మరియొక పదార్థ సన్నిభానము ఈ గుణములు మారుతాయి. ఉదాహరణకు గీల వర్ణము గల పుష్పమును పసుపు పచ్చని (పొరదత్తుక) కాగితం నుండి చూస్తే అది ఆకుపచ్చగా కన్పడును. కాని 'సత్' అవిధంగా పదార్థములను ఇట్టియో, వాటి అవస్థలను ఇట్టి తెలియదునది కాదు. సర్వపదార్థములలోను, సర్వదా అనువృత్తము అయ్యేది. కాబట్టి 'నీలోత్పలమ్', 'సన్ ఘటః' అనే పదములలో 'సామానాధికరణ్యం' ఉంటుంటే సమానమే అయినా అంటే అని సామానాధికరణ్యములకు సూక్ష్మమైన భేదమున్నది. ఈ విధముగా సాధకులు పొరబాటు పడకుండా ఉండగలందులకే స్వామిజీ! 'సమానాధికరణ్యే. ననీలోత్పలవత్' అనే పాఠమును స్వీకరించి అనువాదం చేసినారు. దీనిని బట్టి 'తే కాగురూపాగురుః' అదే సవంయం లో 'వాఖ్యాన కింకర మోహా' అని చెప్పాడంటే స్వామిజీ! తక్షరణం ఆ విషయములను దృష్టిలో ఉంచుకొని తమ అనువాదరచనను సాగించి సారవంతములు ఉన్నది.

(7) 42 వ పుటలో 2-6-41 వ శ్లోక భాష్యంలో గల "వ్యవసాయాత్మికా నిశ్చయ స్వభావా వికా వివ బుద్ధిః" అని పరితబుద్ధి, "అసమ్యక్త మూలా జనిత త్వాత్" అనే పదములను స్వామిజీ! చాలా చక్కగా అనువదించినారు. (1) "నిశ్చయమే స్వభావ ముగా గల బుద్ధి ఒక్క చియ్య యుండును. (మోక్షమే వైకమగు ఉద్బుత్తముగా గల బుద్ధి). ఈ వివరణ వల్ల తొలిక విషయములకో, భక్తిమునకో చెందిన నిశ్చయం కాదు మోక్షమే పరమ లక్ష్యమనే నిశ్చయము అని యు, అవిపరిత బుద్ధి:- 'సాంసారిక లక్ష్యములు గల బుద్ధియే విపరిత బుద్ధి (అయధాక్షమైన బుద్ధి) ఈ వివరణ వల్ల సాంసారికమైన లక్ష్యములై పుకు బుద్ధి మళ్లీ నవంబనే సాధకులు దానిని విపరిత బుద్ధిగా గుర్తించి దాని నుండి మళ్ళీ అకుబ్ధి లగునని, (2) 'యధాక్షమైన శాస్త్రమునే ప్రమాణము (జ్ఞాన సాధనము) వలన' ఈ వివరణ వలన సమ్యక్ ప్రమాణమునగా శాస్త్రమే తప్ప పేరుకాదని, అది కూడా యధాక్షమైన అనుట వలన అధ్యయన తత్వ వస్తువును బోధించే దాంత శాస్త్రము అనే అర్థం చేసుకొనవలసినది సాధకుల ధృఢతకు పోలకలుగును.

8) 43 వ పుటలో 44 శ్లో. భాష్యంలో కల 'వివేక ప్రజ్ఞ' అనే పదాన్ని 'తత్తానాత్మం తేదాను

ప్రకాశంపచేసి బుద్ధిశక్తి యనియె , 44వ పుటలోని 45వ శ్లో. భాష్యంలోని 'త్రైగుణ్య విషయాః' అనే సమస్త పదంలోని త్రైగుణ్య పదమును 'సత్త్వరజస్తమోగుణములకార్య మైన సంసారము' అని అనువదించినారు. మిగిలిన వ్యాఖ్యతల త్రైగుణ్య అనగా సంసారం అని మాత్రం వ్రాసినారు. ఈ సూక్తి 'సత్త్వరజస్తమోగుణములు మూడే. ఈ మూడుగుణ ములకార్యమే. అంటే ఈ మూడుగుణములకారణంగానే సంసారం అనుభవానికి వచ్చు చున్నది. కాబట్టి సంసారము త్రైగుణ్యము. అట్లే అదే శ్లోకంలోని 'నిర్వృణ్ద్యభవ' అనే పదమునకు ద్వంద్వములనుండి నిర్మూలము (వాతాని సహించుము) అని వ్రాసి నారు. ద్వంద్వములు అనుభవమునకు కాకుండా ఉండుట, అచిత్త అవి అనుభవం లోనికి వచ్చినపుడు వాతాని సహించి, వాటికి లోబడకుండా అంటే సుఖము (లేదా అనుకూలపరిస్థి తుల్య) వచ్చినపుడు పొంగి పోకుండా, దుఃఖము (లేదా ప్రతికూలపరిస్థితులు) ఎదురుతింటే త్రుంగి పోకుండా ఉండుట ము సాధనము అలవరచుకోవలెనని తెలియచున్నది. అదే శ్లోకభాష్య లోని 'ఆత్మవాన్ ఆత్మపత్రః చ భవ' అనే మాటను 'ఆత్మ (బుద్ధి) పత్రుడవు అంటే జాగ రూకుడవు (భోగ ములయెడల సావధానుడవు) కమ్మ' అని అనువదించారు. భోగములను అంటే ఆత్మంత అవసరములైన క్షుత్తిపానాపనోదకములు, శరణాభ్యాస చేయగల వస్త్రము ఇది తప్ప మిగిలినవి అంతా ఇంతా భోగ మనుకలగజేసేవి. కాబట్టి వాటియెడల బుద్ధి ఆసక్త మగుచున్నదా! యని విచారించి చూసుకొనుచూ, ఆసక్త మయినచోపంటనే గుర్తించి వాతాని నివారించుకొనుచూ ఉండాలి అనే హెచ్చరిక దీనిలో ఉంది.

(9) 5-6-55వ శ్లోక భాష్యంలోని 'త్రైగుణ్య వివ ప్రత్యగాత్మ స్వరూపే వివ' అనే భాగాన్ని అనువదించుచూ 'ప్రత్యగాత్మ శబ్దమునకు 'జీవాత్మ, ఇంద్రియములు మనసు, బుద్ధి, అహంకారములను అనాత్మలుగా గుర్తించి నిరాకరించగా మిగిలే శుద్ధ చైతన్యము ప్రత్యగాత్మ యనబడును అనే నిర్వచనమును ఇచ్చినారు. మరల 2-6-61వ శ్లోక భాష్యంలో కల 'సర్వప్రత్యగాత్మా' అను దానిని 'సకల ప్రాణులలోని అంతర తమముగు ఆత్మచైతన్యము' అని అనువదించి 'చైన చెప్పిన నిర్వచనమును మరల సరి జ్ఞప్తికి తెచ్చినారు. ఈ 61వ శ్లోక భాష్యంలోని 'యత్తః సమాహిత స్సన్' అను దానిని అనువదించు నపుడు 'సమాహిత (జాగరూకమైన, అంతర్మూలమైన) చైత్రము కలవాడై' అని వ్రాసినారు. అంతర్మూలముగుట అంటే బహిర్మూలము కాకుండా ఉండుట. చైత్రము బాహ్య విషయములనుండి వెనకకు మరలగానే నిద్రలోకి జారి పోవుట అందుకు అలవాటు పడి ఉంటుంది. అందుకనే కేవలం అంతర్మూలమైన అని మాత్రమే కాక జాగ రూకమైన అనే విశేషణమును కూడా వేసి నారు స్వామిజీ. అంటే బాహ్య విషయము లయందు ప్రసరించకుండా, నిద్రకు లోను కాకుండా ఆత్మచైతన్యమునందే నెలకొని యున్న చైత్రము కలిగి ఉన్నవాడై అనే భావము సాధ్యమగుటకు తెలుస్తుంది ఈ అనువాదం వలన.

(10) 2-6-64వ శ్లోక (55వ పుటలోనిది) భాష్యం తరువాత 69వ శ్లోకమునకు ముందుగల అవతారిక లోని 'యః ఆయం తాకికో వైదికః చ వ్యవహరః' అంటే 'ని అనువదించుచూ తాకిక వ్యవ హరము (ధనమును సంపాదించి భోగముల ననుభవించుట), వైదిక వ్యవహరము (పుణ్యమును సంపాదించి భోగములను అనుభవించుట) అని వ్రాసినారు. ఈ వివరణ చదివిన సాధకులు తాకిక వ్యవహరమైనా, వైదిక వ్యవహరమైనా భోగానుభవమునకే దారి తీయనని గుర్తించి ఆ వ్యవహరములనుండి సాధ్యమైనంత వరకు వైదొలగ గలరు. 58వ పుటలోని (2-6-69వ శ్లోక సంబంధమైన) భాష్యంలోని 'యస్మాన్ నిశాయాం ప్రసూప్తాః ఇవ స్వప్న సదృశః సా నిశా తవిన్యా రూపత్వత్ పరమార్థ తత్త్వం పశ్యంతి మనః' అనే భాగాన్ని 'వి ఆజ్ఞానమనే' రాత్రి యందు జనులు నిద్ర స్థూ కలటను కంటిమీద, అది (అదేదము లో) నిండిన లోక వ్యవహారమై పరమార్థమైన ఆత్మ తత్త్వము నరయుచున్న మననశీలగు మోగికి రాత్రి. ఎందుకంటే ఆ లోక వ్యవహరము ఆజ్ఞాన రూపము? అని సమాచితంగా అనబడంచేసినారు. దీనివల్ల భేదము లోనిండిన లోక వ్యవహరమందు మోగి (ఆత్మ తత్త్వజ్ఞానము) ప్రవృత్తుడు కాడు (కాలాదు) అని తెలుస్తోంది.

(11) 65 వ పుటలో గల (వివరణము) భాష్యంలోని 'వికస్య పురుషస్య జ్ఞానకర్తృభిః విరోధాత్ యుగపద ఆనుష్ఠానం న సంభవతి ఇతి భిన్న పురుషానుష్ఠయత్వం భగవతా పూర్వమే క్తం స్యాత్' అనేపంక్తులను 'ఒకే వ్యక్తి యరస్థుర పురుష ములైన జ్ఞానకర్తృలను కవిపి ఆనుష్ఠించుట సంభవము కాదు గనుక, వాటిని వేరువేరు వ్యక్తులు ఆనుష్ఠిస్తారు (లేదా ఒకే వ్యక్తి ముందు కర్తృను, తరువాత జ్ఞానమును భిన్న కాలములలో ఆనుష్ఠిస్తాడు)' అని అనువదించి నాడు. దీనిలో కుండవీరరామంలలో ఇచ్చిన వివరణ ఈయకపోతే ప్రస్తుతం కర్తానుష్ఠానం చేస్తున్న జ్ఞానమునందు క్రుద్ధగల సాధకుడు జ్ఞానకర్తృలు వేరువేరు వ్యక్తులు అనుష్ఠించ దగినవియూ మరి నేను జ్ఞాన సముపార్జన కు తదనుష్ఠాన మనకు తగినా! అని నిశాచ సదే ప్రమాదమున్నది. ఇప్పుడు స్వామిజీత్రిసిన సమన్వయ పూర్వకమైన భావ పూరణ రూపమైన వాక్యం వల్ల అది సాధ్యమగుట నేను కర్తానుష్ఠానంలో ఉన్న నూ దీనిని కల్పయోగంగా మలుచుకొని జ్ఞానమును (క్రమణ మననమలచ్యాయ) వాంఛి జ్ఞాననిష్ఠుడను కాగలనని అనేకార్థమును పొందగలడు.

(12) 67 వ పుటలో 3-6-3 వ శ్లోక భాష్యంలోని 'అభ్యుదయ నిశ్రేయ స ప్రాప్తి సాధనం' అనుకున్నాలోని అభ్యుదయ పదమునకు 'ఇహ పరమలయం య భోగానుభవము' అని అర్థము ప్రాప్తి నాడు. అంటే ఈ లోకంలో తాకిక కర్మలను ఆచరించిన ఫలితంగా పొందిన భవనక వస్తువాహనాదులు కదా అభ్యుదయం అంటే వీటి యందు నాకు కౌరిక ఏమీ లేదు ఇక పుణ్యార్థములు చేస్తా ను అనుకొనే సాధకునికి 'ఓ యీ! నీ లక్ష్యమేమి? మోక్షమే నీ లక్ష్యమైనచో నీవు సకామవా ఈ పుణ్యకర్మలను చేస్తే వాటికి ఫలమైన స్వర్గాదులు కూడా అభ్యుదయశబ్దం చేతనే చెబు బడుతుంది కాబట్టి నీవు దీని లో కుడా సర్దుడవురాదు' అనే హెచ్చరిక చేయబడినట్లు అవుతుంది.

(13) 73 వ పుటలో 12 శ్లోక భాష్యంలో 'తైః దేవైః దత్తాన భోగాన ఆప్రదాయ ఉదత్త్వా ఉపాఖ్యా త్కౌతవ ఇతి ఉక్తం' అనే భాగాన్ని 'ఈ దేవతలచే ఈయబడిన భోగములను ఈయ కుండా - అంటే దేవతలకు (యజ్ఞేముచే), పితరులకు (సంతానముచే), ఋషులకు (వేదా ధ్యయనముచే) ఋణమును తీర్చుకుండా అని అర్థము' అని అనువదించారు. దీనివలన మానవుడు సకామముగా ఎవరివారికి ఋణము ఉన్నదో, దీనిచే ఆయా ఋణములను తీర్చుకొనగలడో తెలుస్తున్నది.

(14) 77 వ పుటలో 3-6-18 శ్లోక భాష్యంలోని 'అర్థ వృషాశ్రయ పదమునకు 'త్రయోజనముకాబట్టి చేసి కీర్తనము, పందనము పెరుదలైన క్రియచే సంపాదించ దగిన శీత్రయము అర్థవృషాశ్రయము అనేవివరణము ప్రాప్తి నాడు. 82 వ పుటలో 3-6-29 వ శ్లోక భాష్యంలోని 'గుణకర్మణు' అనే పదము నకు 'గుణముల కర్మలయందు (గుణార్థములైన బేహుం బృహార మలయందు)' అనే వివరణము నిచ్చినాడు. 85 వ పుటలో 3-6-36 వ శ్లోక మనకు పూర్వమందుగల అవతారిక లోని 'అనర్థ మూలం' అనే పదమునకు 'అనర్థము (సంసారములో పడిపోవుట) నకు మూలము (కామన)' అని వివరణమును ప్రాప్తి నాడు. దీనివలన పూర్వములో పడిపోవుట కారణము కుంటే అనర్థము వేరేదెందులేదని, దానికి మూలము కామన తప్ప మరేదీ యుకాదని తెలు సుకొని కామనలు లేకుండా ఉండుటకు, కష్టం వాటిని 'బాగా తగ్గి లాగుకొనుట కైదుకు (ప్రారంభంలో) ప్రయత్నించ వలగలను. 86 వ పుటలో 37 వ శ్లోక భాష్యంలోని 'మహాశనః' అనే శబ్దమును వివరించుచూ 'కామనకు శిశు చాలాపెద్దది గనుక అది మహా శనము అనబడును (విషయములను భోగించుట యే కామనకు శివరము)' అని ప్రాప్తి నాడు. విషయములను భోగించుటకు కడుంగినచో శిశులవలె తపరిగి పోవునే కాని తగ్గదు కావుననే కామన యొక్క శిశువలె పేద అని చెప్పట కుదిరినది. 88 వ పుటలో 40 వ శ్లోక భాష్యంలోని 'వినిధం మో వాయతి' అనే దానిని 'అనేక విధములుగా మోహపట్టుచున్నది (అనాత్మను ఆత్మగా భావించుట ఇత్యాది మోహము)' అని వివరణము మోహమును (దానిని తీవ్రముగా తీర్చునూ) అవ్యయమందలి అపాక్షత త్వము, అనర్థత్వముగలించకుండా దానిలో తాదాత్మ్యమును

చెందుట ఆనాత్మత్వం ఆవిషయమును ఆత్మగాభావించుట) కారణంగానే జరుగును అనే విషయమును గురించి చేసినారు.

(15) 90వ పుటలో 6వ శ్లోక భాష్యంలోని 'సమ్యక్ దర్శననిష్ఠా లక్షణాన్య' అనే పదమును "సమ్యక్ దర్శనము ఆనాత్మను ఆనాత్మగా దర్శించుట, సర్వమును బ్రహ్మగా దర్శించుట నందు దృఢముగా నిలిచి యుండుట అనే రూపంలో ఉంటే" అని అనువాదం చేసినారు. ఈ 'సమ్యక్ దర్శన' శబ్ద నిర్వచనము సాధకులకు చాల ఉపయోగకరము. అట్టి 91వ పుటలో 14వ శ్లోక భాష్యానువాద ములో 'అహంకారము' (నేను) చేస్తున్నాను' అనే కర్తృత్వమున్నది అని 'అహంకార' శబ్దమునకు, 'నేను' సుఖిని, దుఃఖిని అనే అంతఃకరణ తాదాత్మ్యం కలవాడే సన్సారి అని 'సంసారి' శబ్దమునకు సామీప్య జీవన్ముఖ నిర్వచనములు కూడా ఉత్పత్తి పరకములు.

(16) 99వ పుటలో 18వ శ్లోక భాష్యంలోని "సర్వః వివక్రియా కారణాది వ్యవహారః అవిద్యాభూతా వివ" అనే పంక్తి ని అనువాదించుటగా 'క్రియ మరియు కర్త మొదలైన కారకములు అనే వ్యవహారము. తయు అజ్ఞానావస్థ (దేహేంద్రియాదులను ఆత్మగా భ్రమించుట) యందు నూత్నమై ఉంటుంది ఆ వ్యవహారము పరమార్థము గు ఆత్మ తత్త్వమును స్వామిచేసే లేదు' అని త్రాసినారు. ఈ వివరణము సాధకులకు చాల ఉపయోగీ కరముగా నుండును.

100వ పుటలో 18వ శ్లోక భాష్యంలోని వచ్చిన మిథ్యా జ్ఞాన శబ్దమునకు తపనగా తెలియదుమీ అని మిథ్యా జ్ఞానము వలన తేనిది ఉన్నట్లుగా కనపడును అని వివరణాము త్రాసినారు. ఇక్కడనే కార మిథ్యా జ్ఞాన శబ్దము వచ్చిన చోట్లనుంచి తోను శ్రాంతి జ్ఞానము, తప్పుగా తెలిసిది అని వివరించినారు. శాంతర భాష్యమునకు ప్రాయశాది న తిష్ఠా ను వాదములలో కూడా ఇత హాసిలో *Evamagony, Ognidika* అని మరియొక హాసిలో *False perception* అని ఈ యుబికినది. కాని విలన్ *Evamagony, Ognidika* అని అనువాదములలో మిథ్యా జ్ఞాన శబ్దమునకు వివిధమైన అర్థము ఈ యుబికినది. అసలు బ్రహ్మ సూత్ర భాష్యమునకు ముందు ఉంటే అధ్యస భాష్యములోని 'మిథ్యా జ్ఞాన' శబ్దము యొక్క పేర్ల హ వాక్యమును గురించి (మిథ్య త్రున జ్ఞానం అనియా మిథ్య త్రున అజ్ఞానం అనియ) వివిధంగా చెప్పింది? అనేది పండిత లోకంలో పెద్ద చర్చ. సామీప్య చాల చక్కగా సందేహములే తొనరికొంటే 'తప్పుగా తెలియట' అని చెప్పినారు. తెలియట అనగా జ్ఞానము. తిది విలాతెలుస్తోంది తేనిది ఉన్నట్లుగా (తేనిది ఉన్నట్లు కనపడుట, ఉన్నది ఉన్నట్లుగా కనపడకపోవుట, మిథ్యయనగా) అనగా మిథ్యగా తెలుస్తోంది. తేని జగత్తు ఉన్నట్లు తెలుస్తోంది. సర్వత్ర సర్వదా ఉన్న 'సత' గుర్తింపబడుట లేదు. అంటే మొత్తము తొక, పైదిక వ్యవహారము తయూ అంటే అజ్ఞాన దయ సాధనముగా మోనపున్, చేయబడు సర్వవ్యవహారము మిథ్యా జ్ఞాన త్రయము అని సాధకుడు గుర్తించి తప్పు మోన యథార్థమైన ఆత్మ తత్త్వ జ్ఞానము నరయటకు తేడ్తును ఘనగలడు ఈ వివరణ బట్టి అసలు సామీప్య 4-6-18వ శ్లోక భాష్యమునకు త్రాసిన అనువాద మంతయు సాధకునికి (సాధకుడైన జిజ్ఞాసువు నకు) అనేక సంతయములను తాలగించు కానుకలు కూ ఉపయోగ పడును.

(18) 105వ పుటలో 4-6-19వ శ్లోక భాష్యంలోని 'లోకసంగ్రహార్థం భూర్వపతే కర్మణి. త్రపుతేః అపి న. వివ కించితే కరోతి' అనే పంక్తి ని "లోకసంగ్రహము కొటకు జ్ఞానోద యమునకు భూర్వము నందు వలెనే కర్మలను చేయించునే యున్నాను, అతే డం కర్మలను చేయట లేదు (కర్మత్వ భోక్తృత్వములు తేకొడా చేసిన కర్మ కర్మయే కాదు)" అని అనువాదించినారు. త్రివంన మహాత్ములు పొడైన కర్మ ఆచరించి నట్లు కనపడితే అది మామూలు సన్సారి ఆచరించే కర్మ వంటిది కాదని వారు అహంకారము తో భూతాన్తే తే అది చేయట లేదని పేరు, త్రితీయ గుర్తింపు కోటట మొదలగు వాని యందు కూడా ఆసక్తి తేకుండా ఇతరులకు జిజ్ఞాసువులకు లేదా నిజమైన ఆసరా కావలసిన వారికి ప్రయోజనం చేకూర్చుటకై మాత్రమే చేయు నట్టిదని సాధకులు గుర్తించవలెననే హద్దురిక ఉన్నది. 120వ పుటలో 37వ శ్లోక భాష్యంలోని 'జ్ఞానాగ్నిం సర్వ కర్మణో భస్మసాతే కురుతే తథా' నిర్మలై కరోతి' అనే వాక్యములను 'జ్ఞానమునే అగ్ని సలకర్మల ను బూడిదగా చేసి వేయను. అంతే ఆ కర్మలకు జాళమైన అజ్ఞానమును నశింపచేయును' అని నమనశించగా కర్మత్వము తాలగి, కర్మలకు భలములను ఉత్పత్తి చేసే కర్మ నశించునని

ఎంత శ్రద్ధతో ఆలవరచు కొనవలసినదో తెలియజేస్తోంది ఈ వివరణామం.

(23) 157 వపుటలో 6-6-5 వ శ్లోక భాష్యంలోని 'యః తస్యః ఆపరాధ బాహ్యః శత్రుః సః తపి' శత్రు ప్రయుక్తః వివ' అనే పంక్తిని 'బయటనుండి శత్రువైన వియతర వ్యక్తి గలడో, శత్రుకుడా తానం (ఆహంకార మమకారములతో) తయారు చేసుకొన్న వాడే' అని అనువదించినారు. అంటే మన ఆహంకారమమకారములే మనకు ఒక వ్యక్తిని శత్రువుగా చేస్తాయి. తప్పు శత్రు వసేవాడే వడూ వాస్తవముగా ఉండవు. బాహ్యపరిస్థితులు కూడా ఒక వ్యక్తిని శత్రువుగా చేయవు. అని తెలుస్తోంది. 159 వపుటలో 10 వ శ్లోకంలోని 'ఆపరిగ్రహః' అనే శబ్దమునకు 'పరిగ్రహము భోగసాధనములను ప్రోగు చేయుట' అనివాడు. అని అర్థము ప్రాసినారు. పరిగ్రహం చేయకూడదు అని ఒక్క సారి నిశ్చయించుకొంటే భోగ సాధనములను చేయకొనుట ప్రగ్గించుకొనాలి. అంటే సాధనముల మొదల భోగదృష్టిని పూర్తిగా వాగొట్టుకొనాలి అని తెలుస్తున్నది ఈ వివరణవలన.

24) 160 వపుటలో 6-6-13 వ శ్లోక భాష్యంలో గల 'స్వహి స్వనాసికాగ్ర సంత్రీక్షణమ ఇహ విధిత్వి తమ్. కింతర్హి చక్షుషాః దృష్టి సన్నిపాతః సః చ తంతరితరణసమాధానాపేక్షః' వివక్షితః. స్వనాసికాగ్ర సంత్రీక్షణమం వివ చేర్చివక్షితం మనః తత్ర వివసమాధీయతే స తిత్తని. తిత్తని హి మనసః సమాధానం వక్ష్యతి 'శత్రు సత్త్వం మనః కృత్వా' (6-25) ఇతి. తస్మాద్ ఇవ శబ్ద లోపిన తిత్తం దృష్టి సన్నిపాతః వివ సంత్రీక్షణ ఇతి ఉచ్యతే. అనే వాక్యములను 'ఎందుకంటే, ఇక్కడ తన ముక్కు కొనను చూచుటను విధిచేయుట భగవానుని ఆభిమతముకాదు. మరి మేమి? రెండు కళ్ళయొక్క చూపు కలియుట (రూపముల పైపుకు పోకుండుట) అట్టి కలయిక చిత్తముయొక్క వికాసరత దృష్టి అపేక్షితము. అదియే భగవానుని ఆభిమతము. తన ముక్కు కొనను బాగా చూచుటయే భగవానుని ఆభిమతమైనచో, మనస్సు అక్కడనే వికాసమగునని గాని, శత్రు (స్వరూపము) యందు కాదు. ఎందుకంటే 'మనస్సును శత్రు యందు విలీనం చేసి' అంటూ భగవానుడు మనస్సునని తన స్వరూపమునందు వికాసము చేయుటను గురించి చెప్పుచోతున్నాడు. కావున, ఇవ అనే వాదము లోపించినది. రెండు కళ్ళయొక్క చూపుల కలయికయే సంత్రీక్షణ అని చెప్పబడుచున్నది. అని అనువాదం చేశారు. 'సంత్రీక్షణ' అనే పదంచేత 'చక్షుషాః దృష్టి సన్నిపాతః వివ వివక్షితః' అని అవగతం చేసుకొనవలెనని శంకరులు చెప్పినారు. దృష్టి సన్నిపాతః అంటే 'రెండు కళ్ళ చూపు కలియుట' అని వ్రాశారు స్వామిజీ. కానీ ఒక అనువాదకులు 'క్రిందికి చూపును వంచుట' అని వ్రాశారు. పిరి ఆభిప్రాయం ప్రకారం నాసికాగ్రం అనే మాటకు ముక్కుయొక్క రెండు ద్వారాలపైన ఉన్న ముక్కుయొక్క ఎత్తైన భాగం అయి ఉండవచ్చు. కానీ శంకరులు ఆభిప్రాయం 'దృష్టి సన్నిపాతః' అని వ్రాస్తూ 'సంత్రీక్షణ నాసికాగ్రం' అంటే భూమధ్యమును (ముక్కుయొక్క పై కొనను) చూచుట అయి ఉంటుంది. ఎందువల్లననగా 147 వపుటలో 5-6-21 వ శ్లోకంలో 'చక్షుష్టే వాంతరే భ్రువో' (చూపును రెండు కను బాదుల నడుమ నిలిపి) అని భగవానుడే చెప్పియున్నాడు. అంతేకాక దాని తరువాతి (23వ) శ్లోకంలో 'యతేంద్రియ మనోబుద్ధి రూపి ర్మక్షు పరాయణః' (నవ్వుతే లోబరచు కొనబడిన ఇంద్రియములు, మనస్సు, బుద్ధి కల వాడై మోక్షమీ పరమ లక్ష్యముగా గలవాడై) అంటూ కూడా చెప్పినాడు. అంటే చూపును భూమధ్యమునందు నిలుపుట చిత్తముయొక్క (తీరా అంతరితరణముయొక్క) వికాసరత దృష్టి అపేక్షితము అని భగవద్దేశనముగా తెలుస్తోంది. అంటే 'రెండు కళ్ళయొక్క చూపుల కలయిక' అన్నదే 'దృష్టి సన్నిపాతః' అనే పదమునకు సరియగు అర్థమని రెండు కళ్ళయొక్క చూపులలో ననవుడే చూపు భూమధ్యమే నందున అది చిత్తము వికాసమని తెలియుచున్నది. కాబట్టి స్వామిజీ వారి ఈ వివరణా ము భావనము చేసే పద్ధతిలోనే సూక్ష్మమైన అంశమును సయితము సాధకులకు సుకయవరహితముగా భోధ పరచుచున్నది. అంతే కాక గ్రంథరచనావిక వాక్య తను చెడకుండా నిర్వహించు ప్రతిభను బాటిచెప్పుచున్నది.

166 వ సంవత్సరం 26 వ శతాబ్దం భాష్యమును ఆనందపడించుచు మనస్సు చెడిరి వాస్తవం కృతే
సత్యమే యధార్థమే యధార్థమే యధార్థమే యధార్థమే యధార్థమే యధార్థమే యధార్థమే యధార్థమే
నామరూపములు మాత్రమే) ను పరిశీలించుట ద్వారా ఆది శిఖాస (ఉత్తరీ నీడ తప్పు
యధార్థ ముకాదు) అని తెలుసుకొని, దానికి ప్రతిస్పందన తోడు చేసి, ఈ మనస్సును
ఉత్తరీయంబే వశమగునట్లు చేయాలి. అంటే మనస్సు తన స్వరూపమునకు వశమగునట్లు
చేయాలి. అని ప్రాసనారు. దీని వలన విచారణ ద్వారా మనస్సును శిశ్నా స్వరూపమునందు
విలీనం చేసే విధానము తెలియుచున్నది. 169 వ సంవత్సరం 6-6-31 వ శతాబ్దం భాష్యము వాదముల
వైష్ణవ పరమ పదము ను విష్ణువునకు అంటే వ్యాపక పరమాత్మకు చెందిన, సర్వమంతానే
ఆయన, సర్వోత్తమమగు త్రిషుము, జీవన్ముక్తి అని వివరించినారు. దీని వలన వైష్ణవ పరమ
పదము అనగా ఆది ఒక ప్రదేశమని దానియందు విష్ణుదేవుడు (ఒక నామ రూపములతోపాటి
చేస్తున్న ఒక సత్యతారమార్గం) కలవై ఉంటాడు అని అసమంజసము, అర్థరహితము.
అయిన భావనలు నిరాకరంపబడి పొలు ఉంటుంది సాధకులచేత.

174 వ సంవత్సరం 6-6-44 వ శతాబ్దం భాష్యమును చాల చక్కగా ఆనందపడించినారు. ఈ అను
వాదం సాధకులలో ఒక ప్రకారమును పంచును. విలయనగా 6-6-40 వ శతాబ్దం ముగి
యొగ సాధనను చేయు వాడు ఎవడైనా నికృష్టమైన గతిని పొందడు అని చెప్పి భగవానుడు
తత్వాది శక్తికములలో యోగ శ్రద్ధని గతిని చెప్పి మాత్రమే జీవునికి గడుచిన దేహము
నందలి బుద్ధి (యోగ సంస్కారము, ప్రకృతి సమ) తోడి కలయిక ఎట్లు సంభవమగును?
(అనే శిశ్నాంతు లేవదీసి) అన్న చా దానికి సమాధానముగా 'శుద్ధాభ్యాసేన' ఇత్యాది (44 వ శతాబ్దం)
గాగల శక్తికమును చెప్పినాడు. దీనిని వివరించుచు శంకరులు త్రొసిన భాష్యమును అనువాదం
చేస్తూ 'యోగ శ్రద్ధలు ఉపకృత్య నష్టమితి' (ప్రదీపి వాసనా బలము చే యోగమును కౌరకున్నాను)
యోగ సాధనలూ ముందుకు కౌని పోయి ఉన్నాయి. అని 'యోగ సంస్కారము కంటే బలీయమైన ఉత్తమము
చేయబడిన చా' ఉత్తమము త్వయము కాగానే యోగమునందు ఉత్తమ సంస్కారము తనంత
తానుగా తాత్పర్యమును శరణించును. (యోగ శ్రద్ధని యోగాభ్యాసము లో ముందుకు కౌని పోవును)
అనగా యోగ సంస్కారము (ప్రకటము కాకుండా) చాలా కాలము (దాని) ఉన్ననా దాని నాశము
లేకు అని అర్థము అని ప్రాసనారు. ఈ అనువాదము సాధకుని పెన్ను తట్టి నిశ్చయిత
కుర్చి తో ఇష్టాన మువైపు ఒక్క అడుగు పడినా ఆది వ్యర్థము కాదు. శ్రేయో మార్గము లో
నిన్ను తప్పనిసరిగా ముందుకు త్రొక్కుకొని పోవును అని చెప్పాడున్నట్లున్నది.

181 వ సంవత్సరం 7-6-22 వ శతాబ్దం భాష్యం లో కల "హితాన్ ఇతి పదచ్చేదే హితత్వం
కామానాం ఉపహరితం కల్పమే" అనే వాక్యమును ఆనందపడించుచు స్వామి జీ
హితమైన కామనలు అనే మాట ఉపహరితము (హితము కాకున్నా హితముగా కల్పించి
హితత్వము నాశంపించి చెప్పినమాట) అని, అదే జీతానువాదలో చివర కౌరికం (భగవద్గీత)లో
ఎవని (శ్రద్ధావంతుని) కైననా హితకరముల కావు అని ప్రాసనారు. దీని వలన శ్రద్ధ లేని
వాడు కౌరికంను తీర్చుకొనుచు వాటివల్ల తనకు హితము చేకూరునని భావిస్తాడు అది
శ్రద్ధావంతుడై భోగ్యములు హితకరముల కావని గుర్తించి కామనా విరహితుడగుచు
తాన్ని మలచుకొనుటకు ప్రయత్నిస్తాడు అని తెలియు చున్నది.

189 వ సంవత్సరం 26 వ శతాబ్దం భాష్యంలోని ముఖ్యరకామ ఏకం మంత్రా అనే భాగాన్ని
ఆనందపడిస్తూ 'నన్ను శరణు జొచ్చిన నాభక్తుని ఒక్కనిని అంటే మాత్రము అని
యర్థము, సంభాషించు) వివరించుచు అని ప్రాసనారు. దీనిని చూస్తే సాధకులు
విచిన్న విషయములలోను పారబాటు పడరాదు అనే స్వామి వారి ఉద్దేశ్యము చక్కగా
తెలియుచున్నది. 'నాభక్తుని ఒక్కనిని' అంటే సాధకులలో ఒకడిని అని అర్థం చేసు
కుంటూరి మా ఆది సరికాదు నాభక్తుని మాత్రము అని అర్థం చేసుకోవాలి ఉపదాన్ని
అని చెప్పారన్న మాట. 192 వ సంవత్సరం 7-6-30 వ శతాబ్దం భాష్యము వాదములలో ఇచ్చిన
వివరణ వలన మరణ సమయంలో ఇంద్రియ సముదాయం వ్యక్తంగా ఉంటుందని, అసమ
యంలో కూడా పరమాత్మ సుత్రంను కౌని వారు సమాహితమైన ఉత్తరీయపుడు గుర్తించుచు
యుదు విలీనమవుచు వున్నట్లు ఉంటారని గ్రహించుటకు పొలుగా ఉంటును.

(29) 193 వ పుటలో 8-6-2 వ శ్లోక భాషానువాదంలో 'పరమ (సర్వకారణము, సర్వోత్కృష్టము, విరుణము)' అని 'పరమ' అనే శబ్దమునకు చక్కని నిర్వచనమును త్రొసి నారు. 195 వ పుటలో 8-6-6 వ శ్లోక భాషానువాదములో 'అనుభవ మనుండి పుట్టి సృజామునకు కారణమైన సుసౌరమే భావన లేక భావము అనబడును' అని 'భావ' శబ్దమును అర్థవంతంగా నిర్వచించి నారు. అట్లే 196 వ పుటలో 8-6-8 వ శ్లోక భాషానువాదంలో 'యోగి అట్టిచిత్తముతో సూర్యమంటలాంటి ద్యమి యగు పురుషోత్త ముని (సర్వ సుసౌర ధర్మముల నతిక్రమించి యున్న) ఆత్మచైతన్య రూపముగా భావించును' అని త్రొసి నారు. ఈ వివరణ వల్ల భాషానువాద చీయవలెనో తెలియచున్నది. అంతేకాక 'పరమాత్మ యొక్క విరుణం ఉపాస్య రూపంగా స్వీకరించబడినా ఉపాసక సాధకుడు అధిభూతములో ఒక ఆలంబన కౌటకు మాత్రము ఆ రూపం స్వీకరించబడినది, వాస్తవముగా ఆ ఉపాస్యదైవము సర్వ సుసౌర ధర్మములను అతిక్రమించిన ఆత్మచైతన్య రూపమేయని గుర్తులుగా వలెను అనే హెచ్చరిక కూడా ఇచ్చి లోకలదు.

30) 197 వ పుటలో 8-6-10 వ శ్లోక భాష్యంలోని 'భూర్బంహుదయప్రండగికి వశీకృత్య చిత్తమ, తతః ఊర్ధ్వగామిన్యా నాద్యా భూమిజయక్రమేణా భ్రువఃమధ్యే ప్రాణమ ఆవేక్ష్య స్థాపయిత్వా, సమ్యగ్ ఆత్మమత్తః సన్ సః వివం బుద్ధిమాన్ యోగి' అనే వాక్యములను 'మొందుగా చిత్తమును పద్యమువంటి హృదయమునందు వశము చేసుకొని, భూమిని అంటే ఆసనమును, ఇంద్రియములను, మనస్సును పరుసగా జయించి అంటే వశము చేసుకొని, (లేదా భూమి-జలములు మొదలైన పంచ భూతముల తత్త్వములను జయించి) తరువాతాత్మకి ప్రసరించే (సుఖము) నాటితో కనుబొమల మధ్య యందు ప్రాణ శక్తిని స్థాపించి, బాగుగా అంటే ఆసావధానత లేని వాడై ఆ వివేక జ్ఞానముగల యోగి' అని వివరించినారు. మిగిలిన అనువాదములలో అలాగే స్పష్టత స్వామిజ్ఞానివారి అనువాదంలో ఉండి అని చెప్పబడుతున్న ఈ భాష్యభాగాను వాదము ఒక ఉదాహరణ. 'భూమిజయక్రమేణా' అనుచోట ఒక అనువాదంలో 'భూమి జయక్రమముతో' అని మాత్రము ఉండగా, భూమ్యాది భూతాలను క్రమంగా జయిస్తూ అని మరొక అనువాదంలో ఉంది. కాని స్వామిజ్ఞాని సాధకులకు ప్రధానమైన (ధ్యాన మనకు ప్రధానమైన) ఆసన, ఇంద్రియ, మనస్సును వశము చేసికొనే చిత్తమును ప్రాణి గ్రంథ వపక్షే వదిగా. 'లేదా భూమి-జలములు మొదలైన పంచభూతముల తత్త్వములను జయించి' అని త్రొసి నారు దీని లోకూడ భూత జయము అంటే ఆయా తత్త్వములను జయించుట అని చెప్పినారు. అట్లే సమ్యగ్ ఆత్మమత్తః అనే పదమును 'ఆసావధానత లేని వాడై' అని 'బుద్ధి మాన్' అనే పదమును 'వివేక జ్ఞానము కల వాడు' అని అనువదింపుట గమనార్హము. 'బుద్ధి మాన్' అనే పదమును ఒక అనువాదంలో 'విద్వాంసుడ' అని మరొక అనువాదంలో 'బుద్ధిమంతుడు' అని యు ఆయా రచయితలు అనువాదించుకొరం. స్వామిజ్ఞాని మాత్రము యోగి యైన వానికి వివేక వయగల బుద్ధి కల్గి యుండుట వేం ప్రధానమని తెలియ చేయుచూ అనువాదించేసినారు.

(31) 212 వ పుటలో 9-6-5 వ శ్లోక భాష్యంలోని 'యక్రి' అనే పదాన్ని 'యక్రి (ప్రదాన శక్తి, వాస్తవమునా లేని జగత్తును తనయందు ప్రకటించుట)ని అగ్నియై ఘటన (వాస్తవముకాని సకల భేదములను ఘటిల్ల చేయుట)ను' అని 'ఘటన' అనే పదమును వివరించినారు. కాని ఒక తెలుగు అనువాదంలో 'గండించుకొని కలిపినా మా యాస్వరూపమును' అనే మాట తొలి, మరొక అనువాదములో 'యక్రిని, ఘటనను' అని అపే పదములతో చెప్పినారు.

స్వామిజీవారి వివరణ వల్ల జగత్తు వాస్తవంగా లేదని, శిత్తు సత్య శ్రీ ఓడి ప్రకట మైనది అని, భేదములు కన్పడునవేకాని వాస్తవములు కావని తెలుసుకొనుటకు పోయి పడును. అట్లే నేను ప్రాణులయందు (యథాస్థముగా ఒక ద్రవ్యము మరొక ద్రవ్యము నందు వలె) లేను, 'ఆసంగ-శిత్తు ప్రాణులయందు (ఆధారాధీయ భావమంత) ఉండుట ఆసంగతమగును' అని 'నచ భూతస్థా యథోక్తే న న్యాయేన చర్చితత్వాత్ భూతస్థత్వానూపపత్తేః' అన్న భాష్యము వల్ల అనువదించినారు. ఇక్కడ కూడా మిగిలిన అనువాదములలో 'నేను భూతములలో లేను' అనెన చెప్పబడిన న్యాయం వల్ల పరమాత్మకు భూతస్థత్వం కుదరదు' అని మాత్రమే ఉన్నది. కాని స్వామిజీవారు పరమాత్మ భూతములందు వివిధముగా ఉండటం చక్కగా తెలుపుట చేసినారు. అట్లే మేము శిత్తు. నా శిత్తు అని భగవానుడు అనుట పోతు వేమి? అనుచో ఈ ప్రశ్న ఉత్పన్నమగుటకు కారణమును కూడా చూపినారు. 'నేను శిత్తు వేరుకాదు గదా! అను వివరణ చే. అంటే భగవానుడు శిత్తు వేరు వేరు వ్యతీలకారుకదా నాకంటె పైన దానిని చెప్పినపుడే 'నాది' (మమ) అనటం కుదురు తుంది వేరు కానిదానియెడల కుదరదు కదా! అట్టిచో భగవానుడు నా శిత్తు అని ఎందుకు అన్నాడు? అనే ప్రశ్న పోతున్నకూడా చక్కగా చెప్పినారు స్వామిజీ.

(32) 217 వ పుటలో 9-6-12 వ శ్లోక భాష్యంలో గల "భింధి భింధి పిబ భాద పరస్వమ" అపహర ఇతి వివం వదనశీలాః క్రూరకర్మాణో భవంతి ఇతి తిర్థి" అనే పంక్తిలో శంకరులు రాక్షస, శిశుర, మోహకర ప్రకృతులు కల వారి మాటలను ప్రాసించారు. ఇట్లు బ్రాహ్మణ్యతలలో కొందరు శావదములకు తిర్థమునం ప్రాసించాక్షస, శిశురస్వభావమును అంటే మోహాన్ని కల్గించే స్వభావాన్ని కల్గి ఉండి నరుకుము, త్రాగుముమొదలైన మాటలను పలికే స్వభావాన్ని కల్గి ఉంటారని, కొందరు రాక్షస, శిశుర, మోహకర స్వభావములను నిర్వచించి వానిలో శియా మాటలను శియా స్వభావము కలవారి మాటలుగా పేరు పరచి, మరికొందరు రాక్షస, శిశుర ప్రకృతుల రెండూ మోహకరములే కాన రెండు ప్రకృతులు కలవారిని పేర్కొని ఈ మాటలను కొరెండు ప్రకృతులు కలవారిలో విభజించి చూపినారు. స్వామిజీ మాత్రము సువ్యవస్థ చేయుచూ రాజస, తామస స్వభావములను గూర్చి భగవానుడు గీతలో ముందు వెనుక చెప్పిన మాటలకు భంగం కలగకుండా మూడు స్వభావములకు సంబంధించిన పదములను విభజించి చూపినారు. విజ్ఞుగా "కౌన్తేయము, పగులగొట్టుము (రాక్షసప్రకృతి, రాజసము), త్రాగుము, తినుము (తామస ప్రకృతి, తామసము), ఇతరుల సొత్తును దుపహరించుము (మోహము)" అని విభజించు చూపినారు.

(33) 218 వ పుటలో 24 వ శ్లోక భాష్యంలో గల "తం మామ వివం భూతం విష్యసి ఇతి అతీతిన పదిన సంబంధః" అనే వాక్యమును 'శిత్తానం అనే పదమును అంతకుముందు అతీతిన పదిన సంబంధః' అనే వాక్యమును 'శిత్తానం అనే పదమును అంతకుముందు గడచిపోయిన విష్యసి అనే పదముతో కలిపి అన్వయించవలెను. (అంటే శిత్తానం మామ విష్యసి, శిత్తు కూపుడనను నన్ను చేరుకొనే దవు అని యర్థము. శిత్తానం యత్త్వా అని అన్వయము కాదు) అని సంకయమునకు తావు లేనట్లు వివరించినారు.

(34) 232 వ పుటలో 10-6-8 శ్లో భాష్యంలోని 'భావగా పరమార్థ తత్త్వాభినివేశః' అన్న మాటను 'భావము అంటే పరమార్థమైన తత్త్వము (శిత్త స్వరూపము) నందు ఆభినివేశము (ప్రేమ, శిదరము, దృఢమగు నిశ్చయము) అని స్వామిజీ ఆ మాట మొక్క వానివలెన అర్థము సాధకుని మనస్సులో స్థిరపడి గీతలో వివరించినారు.

(35) 238 వ పుటలో 10-6-22 వ శ్లోక భాష్యంలో కల "భూతానామ అస్మా చేతనా కార్యకరణ సంఘాతే నిత్యాభివ్యక్తా బుద్ధి పృత్తిః చేతనా" అనే వాక్యమును ప్రాణులయొక్క చేతన,

అంటే దీహమ- ఇంద్రియముల సమదాయమందు సర్వదా ప్రకటమవుతూ ఉండే
(చైతన్య ప్రతి ఫలనమతోకూడియున్న) బుద్ధివృత్తి (వేషయములను తెలుసుకొనే
శక్తి) నేనే. అని 'చేతన' శబ్దము యొక్క అర్థము మానవ్య దయములలో నాటుకొనునట్లు
వివరించినారు. ఇది శ్లోక భాష్యంలో ఇంతకంటే ఘోషము వచ్చిన 'ఇంద్రియాదిభాం
వైకాదశానాం చక్షురాదీనాం మనః చక్షుః, సంకల్ప వికల్పత్వం మనః చక్షుః' అనే
వాక్యమునకు 'తస్మి-చే వి మొదలైన (జ్ఞాన-కర్త) ఇంద్రియములు (మనస్సుతోసహా)
పదకొండే. వాటిలో సంకల్పములు- వికల్పముల రూపంలో ఉంటే మనస్సు నేనే.
(ఇంద్రియవ్యాపారములన్నీ మనః ఘోషకములు గనుక మనస్సుగొప్పది) అని పరమేశ్వర
విభూతి మనస్సుగా ప్రకటమగుటకు మే తొలుద్దమైన వివరణను ఇచ్చినారు స్వామిజీ.
(16) 262 వ పుట 10-6-34 శ్లోక భాష్యంలోని 'కీర్తిః శ్రీః వాక్ చ నారీణాం స్మృతిః మేఘా
ధృతిః క్షమా ఇతి వితాః ఉత్తమాః స్త్రిణాం తహం తస్మి' అను వాక్యమును స్వామిజీ
స్త్రీలలో కీర్తి, శ్రీ (శాభ), వాక్కు, స్మృతి, మేధ, ధృతి (ధైర్యము), క్షమ అనే ఈ ఉత్తమ
స్త్రీ మూర్తులు (ఆయా భావములకు అధిష్ఠాన దేవతలు) నేనే అగుదును" అని అనువాదం
చేసినారు. దీనిని వల్ల ఆయా ఉత్తమ స్త్రీలు నేనే అంటే స్త్రీలింగ శబ్దముల చేత చెప్ప
బడిన ఆ ఉత్తమ భావములకు గల అధిష్ఠాన దేవతలు నాకంటే భిన్నమైన స్వరూపం
కలవారు కాదు-అని స్పష్టం చేసినట్లు తెలుస్తోంది.

(17) 262 వ పుటలోగల 11-6-31 వ శ్లోక భాష్యంలోని 'సద్ అసద్ విద్యమానమ్ అసత్ చ యత్ర
నాస్తి ఇతి బుద్ధిః' అనే పంక్తిని 'ఉంటున్నది (వర్తమానకాలముచే సూచితమైనదిగత్యు),
లేనిది దీని విషయమందు లేదు అనే బుద్ధికలగునీ, అది (జ్ఞాతభవిష్యత్తులకు
యెందినదిగత్యు) అసత్. లేదా వ్యావహారిక జగత్తుసత్, ప్రాతిభాసిక మ(స్వప్నాది) అసత్.
తేజాస్సులమైన కార్యము సత్, సూక్ష్మమైన కారణము అసత్" అని వివరించి తర్వాత మచ్చిన
తే ఉపధాన భావే సదసతీ యస్య అక్షరస్య అనే భాష్యపంక్తిని అనువదించే సందర్భములో
ఉపాధి శబ్దమును 'ఉపాధి (సామీప్యముచే తనధర్మమును సంప్రమించు చేసినదా, అంటే
అంటగట్టినదా, అన్నట్లు భాసించేది' అని నిర్వచించినారు.

33) 215 వ పుటలో 12-6-4 వ శ్లోక భాష్యమువాదంలో "అభిష్టము సిద్ధించినా, సిద్ధించకున్నా
సమానమైన స్పందన (ప్రేమముగా మర విభాదములు లేకుండుట) గలవారు" అని అంటే
అభిష్టసిద్ధియందు మార్గ స్పందన, అభిష్టముయొక్క అసిద్ధియందు విభాదస్పందన లేని
వారు-అంటే వారికి ఒకదానియందు ఇది ఇష్టము అని మఱికదానియందు ఇది అనిష్టము
అనే బుద్ధి ఉండదు. దీనినే దీనిపై వాక్యములో 'సకలకాలములందు సమమయిన బుద్ధి
గలవారు' అని చెప్పారు. కాబట్టి అది వర్ణము ఇది విభాదము అనే భేదయంత్రమున
స్పందన ఉండదు అని చెప్పినారు స్వామిజీ. అంటే కాక ఈ శ్లోక భాష్యము వాదంలోనే
తరువాత 'భగవత్స్వరూపులైన జ్ఞానుల గురించి వారు (కర్మ యోగులు వలె యశ్రులని
గాని), (విశ్వరూపాపాసకులవలె) యుక్తతములు (యోగులలో ఉత్తములు) అనిగాని,
యుక్త తములు కారని గాని. చెప్పవలసినది లేదు" అని ప్రాసించారు. దీని వలన కర్మ
యోగులకంటే విశ్వరూపాపాసకులయొక్క ఉత్తమత్వము చెప్పట ద్వారా కర్మ
కంటే ఉపాసన అది కూడా విద్యాభివృద్ధి వలన కారకం కాదు. విశ్వమునందు ముఖ
మాత్రము ఉపాసించుటను ఉత్తమమయిన జ్ఞాన సాధనముగా తెల్పినట్లు అనది.

(18) 217 వ పుటలో 12-6-10 వ శ్లోక భాష్యంలోగల 'మేల్కళ్ళ ప్రధానః' అనే పదమునకు
'కేవలము (ఫలసక్తి, అభి మానము లేకుండా) నా కొట్టైన కర్మలను మాత్రము చేస్తూ
ఉన్న వాడు' అనే వివరణను ఇచ్చుట ద్వారా కర్మ విషయము, వివరికొలుపు చేసినా
ఫలసక్తి, అభి మానము ఉండరాదని నొక్కి చెప్పినట్లు అనది.

(40) 282 వ పుటలో 12-6-16 వ శ్లోక భాష్యం లోని "శుచిః బాష్పేన" శబ్దం తరళించి వ్రాసిన సంపన్నః" అనే వాక్యానికి "శుచిః తేన బాష్పేన (పరిశుభ్రములు, వస్త్రములు, దేహముల తుంటు), మరియు తేన బాష్పేన (మనస్సు) పౌరమతా సంపన్నమైన వారు" అని అర్థము చెప్పినారు స్వామిజీ. దీనిలో బాష్పేన పదమును బాష్పేన పరిశుభ్రములు, వస్త్రములు, దేహము శుభ్రంగా ఉండాలి అని చెప్పటం లో మనస్సు పవిత్రమైన భావములతో ఉంటే చాలా తేనా! పరిశుభ్రములు, వస్త్రములు, దేహము విలా ఉంటేనేమీ అనే నిర్ణయ భావము సాధకులకు ఉండరాదు. అట్టి నిర్ణయము సామరి తనమునకు చాలా ముఖ్యమైన అనే హెచ్చరిక ఇమిడి ఉంది.

(41) 13-6-2 వ శ్లోకమునకు శంకరులు అత్యంత విపులముగా భాష్యమును వ్రాసినారు. దానిని స్వామిజీ వారు అనువదించిన తరువాత సాధకులకు చాలా ఉపయోగ కరముగా సంశయ విచ్ఛేదకముగా చాలా స్పష్టముగా నున్నది. 288 వ పుటలో 13-6-10 వ శ్లోకము లో భాష్యము లోని అను వాదము క్షోడా సాధకులకు చాలా ఉపయోగకారి. అంతేకాక స్వామిజీ భాష్యం లోని అన్ని మాటలను అక్షరశః దృష్టితో ఉండుకొని అనువదించారు అన్నది విచిత్రమే. ఉదాహరణకు ఈ శ్లోక భాష్యం లోని వచ్చిన 'వివిత్రేషు హి దేశేషు దేత్రం ప్రశేదతే' అను పంక్తిని "పవిత్ర నిర్ణయములయందు చిత్రము నిశ్చయముగా ప్రసన్నమగును." అని వివరించినారు. దీనిలో 'హి' అనగా నిశ్చయముగా అని అర్థము చెప్పినారు. ఈ విధముగా 'తు' 'చ' తప్పకుండా భాష్యానువాదం చేశారు స్వామిజీ.

(42) 13-6-12 వ శ్లోక భాష్యము లోని (313 వ పుటలో గల) 'న తు త్రహ్మ జాతిమన్. తేన సదాది శబ్ద వాచ్యమే' అనే వాక్యమును 'బ్రహ్మ మైతే జాతిగలది కాదు. కావున (కూర్చు) అత్యంత పదార్థములు వలె త్రహ్మ సత్రాజాతికి చెందినది కాదు గావున) ఉన్నది అనే పదము, అదే విధముగా అసత్ (ఉన్నది కాదు, అసత్త్వ జాతికి చెందినది) అనే పదము త్రహ్మను నిర్దేశించలేవు' అని వివరించినారు. దీనివల్ల సత్రాజాతికి అసత్త్వ జాతికి కల భేదము, త్రహ్మ యొక్క జాతిమదతే తత్వము తెలియదున్నది.

(43) 325 వ పుటలో గల 13-6-22 వ శ్లోక భాష్యము లోని 'అనుమంతాచ' అనే దానిని 2 విధాలుగా శంకరులు వివరించిన భాష్య భాగమును స్వామిజీ చాలా సూక్ష్మమైన, సునిశితమైన పరిశీలనతో అనువదించినారు. 'అనుమోదనమే అనుమననం కుర్వతునీ త్రియాసు పరితోషః' అనే వాక్యమునకు 'కొందరు ఆయాపనులు చేస్తుండగా ఆయాపనుల విషయంలో సంతోషం' అని వివరణను ఉద్వల చేస్తున్న పనుల విషయంలో సంతోషించేవాడు అని అత అనువాదకులు త్రాగారు. కాని స్వామిజీ దీనిని "అనుమోదనమనగా ఇంద్రియములు క్రియలను చేస్తూ ఉంటే ఆ క్రియ ల విషయమై సంతోషము. అట్టి అనుమోదనమునం (సన్నిధి మాత్రముచే) చేసిది అనుమంత అనబడును. (ఆత్మ తాను నిత్య తపస్తపై ఇంద్రియ భావారములయందుం తృప్తమూ యన్నట్లు భావించబడును" అని సమగ్రమైన వివరణతో అనువాదం చేసినారు. 'అథ వా అనుమంతా కార్యకరణ ప్రవృత్తి య స్వయం-ఆప్రవృత్తిః తపి ప్రవృత్తిః ఇవ తదను కులో విభావ్యతే తేన అనుమంతా' అనే భాష్య వాక్యమున 'దేహము, ఇంద్రియము ల యొక్క చేష్టలు తాను స్వయముగా చేష్టచేయకున్ననూ వాటికి అనుకూలమై చేష్టకుది వలె తాననట్లు చేత (ప్రవృత్తిగా) అనుమంత యనబడును' అని అనువదించారు. ఇక 'అథ వా త్రవృత్తాన స్వప్నాపారేష తత్సాక్షిణ్య తః కదాచిదపి న నివారయతి' అనే భాగమునకు కొందరు 'తపం తప పనులు చేయడానికి ఉత్సాహమున నాల్గని, తాను సాక్షి మాత్రంగా ఉంటూ, ఎన్నడూ నివారించదు కావున అనుమంత' అని అనువాదము వ్రాయగా స్వామిజీ 'ఆద్యం ఆత్మతత్త్వ నిర్ణయకం సారిగా ఉండచేయనట్లు "తపచేష్టలయందు ప్రవృత్తిలు యన్న దేహములను వాటికి సాక్షిమై ఉండి వపవ్రాసనూ నివారించదు ప్రేరిపించదు" గనుక ఆత్మయే అనుమంత" అని అనివాదము చేసి వల్ల అర్థమంత యీ అర్థాన్ని అర్థముండు సమన్వయమును. అట్లుకాక అనువాదకులు చెప్పినట్లు చెప్పినట్లు పనులయందు ప్రవృత్తి యుక్త వీరు ఆపనులకు సాక్షిమై అనుమంత యగువాడు వీరు అనే ద్వివృత్త భావన సాధకులకు కలిగి ప్రమాదముకలదు.

(44) 825 వ పుటలోని 13-6-22 వ శ్లోక భాష్యం లోగల "భక్త" ఇత్యాది భాష్యవాక్యమును అనువాదం చేయుచున్నామిగా (దేవదత్తలకు సత్తా సత్కర్మలననుగ్రహించి వాటిని స్వరూపముగలవిగా చేసిరి ఆత్మచైతన్యమే) అని త్రొసిన వివరణవల్ల ఆత్మచైతన్యం లేకపోతే దేవదత్తలకు ఉనికియే లేదు అని చెప్పబడుచున్నది ఆత్మచైతన్య సత్యం దేవదత్తల భాసించేదేవు వాస్తవమైన ఉనికి ఉన్నది కావున అనే సత్యాన్ని మరల మారుజ్ఞాపకం చేసినట్లు యినది.

(45) 844 వ పుటలోని 14-6-7 వ శ్లోక భాష్యం లోని "రజోరాగాత్మకమే, రంజనాద రాగోగ్నిరకావతే. రాగాత్మకం విద్ధి జానోహి" అనే వాక్యమునకు స్వామిగారు "రజోగుణము రాగమే స్వరూపంగా గలది. రంజనం చేసిరి రాగము, వివిధమంగా రేతే గ్నిరకము, నిలాగే త్రు మొదలైన రంగురాళ్లరంగు స్వభావమైన వస్త్రమునకు రంగుపట్టుచే రంగుగలదిగా చేస్తుండే, అదేవిధముగా విషయములందలిరాగము (ఆసక్తి) మనస్సును రాగ వస్త్రమువలె మలినముగా చేయును. రజోగుణము ఆత్మరాగము స్వరూపముగా గలది అనెనటముక" అని చాల చక్కని వివరణ ఇచ్చినారు.

(46) 851 వ పుటలోని 14-6-22 వ శ్లోక భాష్యం లోని 'వితథ న పరప్రత్యయలింగమే' అనే వాక్యానికి 'ఈగురుడు ప్రపంచమైతే దేవదత్తము, నివృత్తమైతే ఆకాంక్ష లేకుండుట' ఇతరులకు తెలిసిరి కాదు' అని వివరణ ఇచ్చినారు. దీనివల్ల బుద్ధి విషయములయందు ప్రస్తుతమైనపుడు ఆవిషయమైనా లేకపోతే దేవదత్తము (అకర్మము) ఆవిషయం త్రొక్కిన రాగము, రాగ దేవదత్తముల రంగా తత్త్వవగతికి ఆటంకమవుతున్నది, విషయములనుండి నివృత్తమయితే కఠింకలేని స్థితి ఉంటుంది. అని గ్రహించ వలెగును.

(47) 859 వ పుటలో 15-6-3 వ శ్లోక భాష్యం లోని 'న వివ ఉప లభ్యతే' అనే దానికి 'ఉప లభ్యమగుటనే (స్థిరముగా అనుభవమునకు వచ్చుట) లేదు' అని, "న అంతోన పర్వతోనిష్ఠా సమాప్తిః వా విద్యతే" అను భాష్యమునకు 'దీనికి అంతములేదు అంటే ఇది దీనియందు సమాప్తమగును అనే అర్థముగాని, అంతవరకు ఇది కొనసాగును అనే అవధిగాని దీనికి లేదు. ఇది అజ్ఞానము ఉన్నంతవరకు) సమాప్తమవుతుంది కాదు" అనియు, అట్లే 'సంవిరూఢమూంమ్' అనే పదమునకు 'గట్టిగా వాడుకాని యన్నత్రైల్లు (రాగ దేవదత్త వాసనలు) గలది' యనియు చెప్పిన వివరణము సాధకం లకు చాల ఉపయోగకరము.

(48) 867 వ పుటలో 15-6-15 వ శ్లోక భాష్యం లోని 'సర్వప్రాణిజాతస్య ఆహం ఆత్మా సన్ మృది బుద్ధో స నివిష్టః' అనే వాక్యమునకు 'సకల ప్రాణుల సముదాయమునకు నేను ఆత్మరూపుడనై బుద్ధియందు చక్కగా (అంతర్వాసియై, సకల బుద్ధి ప్రత్యయ సాక్షియై) నిలిచియున్నాను' అని వివరణ త్రొసినారు స్వామిగారు. దీనివలన పరమాత్మ బుద్ధియందుండుట యనగానేమో తెలియుచున్నది.

(49) 873 వ పుటలో 16-6-2 వ శ్లోకము యొక్క భాష్యం లోని 'ప్రీతిః లజ్జా' అను మాటను 'ప్రీతి, అంటే యిది యము (తప్పు పని చేయాలంటే కలిగిగోనిగ్గు, తన పొగడ్త విసాలంటే నిగ్గు పడటం) అని త్రొసినారు. దీనివలన దైవ సంపద నుంబొందెందుకని యత్నం చేసే సాధకులు ఎట్టి తప్పుచేయకుండుటకు, పొగడ్తులు విననిచ్చుకొందకుండా ఉండెందుకు యత్నమచేయవలెను. అంటే ఆగోళములు అలవరచుకొనవలెననే విషయము తెలియుచున్నది.

(50) 877 వ పుటలో 16-6-8 వ శ్లోక భాష్యం లోగల 'యథావయమే అనంత ప్రాయః పథానాం జగత్ సర్వం ఆసత్త్యం' అనే భాష్యమునకు స్వామిగారు "మనమెల్లాగైతే ఆసత్త్యముతోనిడి అనిమో (అంటే నడించే దేవదత్తము లేకుండానే వాడు లేడు) అదేవిధముగా జగత్తంతయు ఆసత్త్యము (దీని మూలమందు లేవు లేదు) అని వివరించినారు. దీనివల్ల ఈ శ్లోకం లోని వివరించబడిన నాస్తిక వాదులొందెంతం సంపూర్ణంగా అర్థమవుతున్నది. అంతేకాక 'అపరస్పర సంబంధము' ఇత్యాది భాష్యమునకు 'అపరస్పర సంబంధము. కామనజే ప్రేరితులైన (అపరస్పర మరియు మర) కురుషుని యొక్క పరస్పరము కలియక వలన సకలజగత్తు పుట్టినది" అని

వివరించినారు. ఆపరసవర సాక్షాత్తుడని పదం మొదట పేర్కొనబడుచున్నందున, అదే సాక్షాత్తుడని త్వము గురించి, ఆర్థమును గురించి పండిత లోకంలో చాల చర్చకు లోబడినది. కాని స్వామిజీ ఆచార్యుల జోలికి వెళ్లకుండా సాధకులకు అందలి తాత్పర్యం తెలియటమే ముఖ్యం కాబట్టి తగిన విధంగా వ్యవస్థ చేసి 'కామ ప్రయత్న మోః' వైపు రుషయోః అన్వేష్య సమ్మోగాద' అనుశంకరుల భాష్య వాసిని చక్కగా అర్థము చేసుకొని ఆపర (స్త్రీ), పర (పురుష) పరసవర (అన్వేష్యమైన పరస్పరము కలయిక వలన) అని అసమస్త పదము లోని మాటల చేతనే వివరించినారు స్వామిజీ.

౫౦) ౩౪౫ వపుట లో 17-౬ ప్రారంభంలోని ఆవతారిక లోని తనానా యాత్రిం ప్రమాణం తే "అనే భాగాన్ని కాపున నొక కర్తవ్య-అకర్తవ్యముల వ్యవస్థను నిర్ధారించుట యందు (విధినిపేర్చి) కాస్త్రము ప్రమాణము (తెలుసుకొని ఉపాయము) అని త్రాసినారు. వాస్త్రము ద్రవ్యము అట్టిదే అది పేర్కొని తెలుసుకొనేందుకు ఉపాయమో తెలుసు దానినా తరం వాత అర్థమును యేయబోయే ప్రశ్నకు ఎలా ఆవకాశం కల్గినదో స్పష్టంగా తెలియచున్నది ఈ వివరణవల్ల.

౫౧) ౩౪౯ వపుట లో 17-౬-౧ వ శ్లోకం లోని 'ఆవరా రాజి సన్వేష్టా దుఃఖ శాకా మయ ప్రదాః' అను వాదమునకు శంకరులు ఇచ్చిన భాష్యమును అనువదింపుచూ స్వామిజీ రజా గుణ ప్రధానునకు ప్రతికరమైన ఆవరములు "శరీరమునకు (తత్కారమున) పేరును, (గుణానుమమునందు) మనస్సునకు శాకమును, (దేహమునకు) రోగమును కూడా కల్గించును" అని త్రాసినారు. ఈ అనువాదము వలన రజా గుణ ప్రధానునకు ఇష్టముగా ఆవరములను సేవించుట వింతటి హాసితరమో తెలుస్తున్నది.

52) 410 వపుట లో 18-౬-12 వ శ్లోక భాష్యం లో కల "మహామోహకరం" అను పదమునకు పద్మ జ్యోతిషా మును (భోక్తృత్వము) ను కల్గించును అనే అర్థమును త్రాసినారు. అజ్ఞాన కర్మ ఫలము సందర్భ ప్రస్తుత చేతనే సహజముగా తానంభోక్త కామనును భోక్తగా మారుచున్నాడని అని రోగి వలన తెలియచున్నది. 'ఫల్గుతయా లయమే ఆదర్శనం గాఢ్యతే ఇతి ఫలమే ఇతి ఫల నిర్వచనమ్' అనే ఫలనిర్వచనమును స్వామిజీ 'ఫలము సారమౌనము (మిథ్యాభూతము) అగుట చేత ప్రాప్తముగా) కనపడుతుండా పోవును. అని వివరించినారు. ఇక్కడ ఒకరచయిత తమ అనువాదంలో 'ఫల్గు అనగా స్వల్పం అవడం చేత లయమును పొందుతుంది. కనపడు కుండా పోతుందిగాన ఫలం' అని త్రాసినారు. అయితే సందర్భము అట్టి స్వామిజీ వారి వివరణమే సరిగానున్నది అని తెలుస్తున్నది. అంతియకాక 'అసారం ఫల్గు' అని అసారమైనది 'ఫల్గు' శబ్దం చేయబడుచున్నది, అమరంలో ఈ యుబధి నది. అదే వ్యాఖ్య తే కూడా 'ఫలతి శిక్షుమేవ ఇతి ఫల్గు' 'ఇతి ఫలా విశరణే'. శిక్షుమంగా నశించునది అని ఇచ్చినారు. ఈ విధముగా పరిశీలించినచో స్వామిజీ వారి వివరణమే సమీచినమగా నున్నదని తెలియచున్నది.

(54) 412 వపుట లో 18-౬-14 వ శ్లోక భాష్యంలోని ప్రతిపదమును చాలా జాగ్రూతతతో వివరించినారు ముఖ్యంగా 'కరణం చ శ్రాద్ధాదికం శిష్టా య్యపల్భా మే ప్రదర్శితం నానా' 'ప్రకారం ద్వాదశ సంఖ్యం' అను దానిని స్వామిజీ "శబ్దము - తూపము పెందలగు విషయములను తెలియటకై చెవి-కన్నము దున్నున పున్నందున (అందుకే శ్రీయము మంలు, బుద్ధి జ్ఞానేంద్రియములు, సంకలప ప్రధానమైన మనస్సు, నిశ్చయం ప్రధానమైన బుద్ధి) గల అనేక ప్రకారములైన కరణము" అని వివరించి గారు. ఈ వివరణ సాధకుల చాల ఉపయోగించును.

18వ అధ్యాయంలో 1౪౪ వ శ్లోకమునకు శ్రీశంకర భగవత్పాదులు చాల విపులమైన భాష్యం త్రాసినారు దానిని స్వామిజీ వాల్మీకి చాల చక్కగా అనువాదం చేసినారు. ఆ అనువాదం జ్యోత్స్నగా అవధానముతో చదివితే సాధకులకు ఆత్మను గురించి, కర్మలను విడిచిపెట్టుట, నిర్వర్తించుట లను గురించి సాంఖ్యము, బౌద్ధము, వైశేషికము మొద

తెనసిండ్లంతము లలోని ప్రతి పాదనలు విమితలవో ఓవి ఓనియం తెలుస్తాయి. వాటి నన్నింటిని శ్రీశంకరులు యుక్తి యుక్తముగా, శాస్త్రసవ్యతముగా, ఆనందవము (సర్వ) నకు తగినట్లుగా వివిధముగా త్రోసిపుచ్చి, భగవద్వచనమునకు తాత్పర్య భూతమైన తద్వితే వేదాంత సింధాంతము వివిధముగా సత్వమైనదిగా నిరూపించినాలో ఆవగతము కాగలదు.

ఈ గ్రంథముందు స్వామిజీ చీప్రాయబడిన ఆనందములో ఆనందవప్రధానంగా తెనగా సాధకులు తమ ఆనంద వమనకు తెచ్చుకొని సరి చూసుకొనే విధముగా వివరించబడిన ఆనంద అంశములు కలవు. కాని ఈ సమీక్షా వ్యాసములో ఓనింటిని వివరించుట సాధ్యము కాదనియు, సాధకులు చదివి తమ స్వస్థులవలె సరి చూసుకొని మరిన్ని విశేషములను గ్రహించగలరనియు, ఆకాంక్షించుచూ ఈ వ్యాసమును ముగించడం జరిగింది.

ఈ గ్రంథములో త్వచిత్రముగా ముద్రణా దోషములు కనిపించినవి. ఇంత పెద్ద గ్రంథములోకాని ఆచ్చు తప్పులు ఉండటం ఆసహజం. కాతపోయిననూ మరీ ముద్రణలో జాగ్రత్త వహించుటకై ఒక పట్టికలో తప్పులు పులుసు సూచించడం జరిగినది. ఆ పట్టికను ఈ త్రక్క పుటలో పాఠకులకు పరచడమైనది.

ఈ వ్యాసములో శ్రీమద్భగవద్గీతలోని 12 అధ్యాయములనుండి మొత్తము ఒక 54 అంశములను తీసుకొని వాటిని వివరించడం జరిగింది. ఆ అంశములలో కొన్నింటిలో మరి కొన్నింటిని అంశములను కూడా వివరించడం జరిగినది. ఇది ఈ గ్రంథం చదివే పాఠకులకు ఒక ప్రీతిగా ఉండగలదనే భావముతో స్వామిజీ వారికి సమస్కరించి ఈ వ్యాసం ప్రాయటం జరిగినది.